
Neşreden : **ENVAR NEŞRİYAT**
Klodfarer Cad. No. 36
Tel : 516 21 60
Çemberlitaş - İSTANBUL

Baskı : **Engin Ofset**
Tel: 516 50 40
1990-İST.

Her Hakkı Mahfuzdur.

Risale-i Nur Külliyatından

Bilgi T 26-10-93

Sayı 12^{nci}
C. 44^ü

1-6-92

Boln. 27-7-2000

Bilgi 29-7-2000

Boln. 17-4-2005 Ch

Bilgi 3-5-2005

خطبة سامية

Hutbe-i Sâmiye

Müellifi

Bedüzzaman

Said Nursî

Bu Hutbe-i Şâmiye eseri, Üstad Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin otuzbeş yaşında iken Şam'da, Şam ulemasının ısrarı üzerine Câmî-i Emevî'de irad ettiği bir hutbedir. Çok büyük bir ehemmiyeti haiz olması hasebiyle o zaman Şam'da bir hafta içinde iki defa tab'edilmiştir. Bilâhare müellif Bediüzzaman Said Nursî tarafından tercümesi neşredilmiştir.

Neşir Carihî: 1911 Bk: E2: 142

③

ARABÎ HUTBE-İ ŞÂMİYENİN MUKADDİMESİDİR

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz Sıddık Kardeşlerim,

Kırk sene evvel Şam'daki Cami-i Emevî'de, Şam ulemasının ısrariyle, içinde yüz ehl-i ilim bulunan onbin adama yakın bir azîm cemaata verilen bu arabî ders risalesindeki hakikatları, bir hiss-i kablelvuku ile Eski Said hissetmiş, kemâl-i kat'iyetle müjdeler vermiş ve pek yakın bir zamanda o hakikatlar görünecek zannetmiş. Halbuki iki harb-i umumî ve yirmibeş sene bir istibdad-ı mutlak, o hiss-i kablelvukuun kırk-

elli sene tehirine sebep olmuş; ve şimdi o zamandaki verdiği haberlerin aynen tezahürleri Âlem-i İslâmiyette başlamış. Demek bu pek ehemmiyetli ders, zamanı geçmiş eski bir hutbe değil, belki doğrudan doğruya 1327'ye bedel 1371'de ve Cami-i Emevî yerine Âlem-i İslâm camiinde üçyüz yetmiş milyon bir cemaate hakikatlı ve taze bir ders-i içtimai ve İslâmîdir diye, tercümesini neşretmek zamanıdır tahmin ederim.

S a i d N u r s î

* * *

⑤

Gayet mühim bir suale verilen çok ehemmiyetli bir cevabı burada yazmağa münasebet geldi. Çünkü kırk sene evvel Eski Said o dersinde bir hiss-i kablelvuku ile Risale-i Nur'un hâriku derslerini ve tesiratını görmüş gibi bahsediyor. Onun için o sual ve cevabı yazacağız. Şöyle ki :

Çoklar tarafından hem bana, hem bazı Nur kardeşlerime sual etmişler ve ediyorlar ki :

“(74(-) “Neden bu kadar muarızlara karşı ve muannid feylesoflara ve ehl-i dalâlete mukabil Risale-i Nur mağlûb olmuyor? Milyonlar kıymettar hakikî kütüb-ü imaniye ve İslâmiyenin intişarlarına bir derece sed çektikleri halde; sefahet ve hayat-ı dünyeviye'nin lezzetleriyle çok bîçare gençleri ve insanları haikaik-ı îmâniyeden mahrum bıraktıkları halde; en şiddetli hücum ve en gaddarane muamele ve en ziyade yalanlarla ve aleyhinde

yapılan propagandalarla Risale-i Nur'u kırmak, insanları ondan ürkütmek ve vazgeçirmeğe çalıştıkları halde; hiçbir eserde görülmediği bir tarzda Risale-i Nur'un intişarı, hattâ çoğu el yazması ile altıyüzbin nüsha risalelerinden kemal-i iştîyak ile perde altında intişar etmesi ve dâhil ve hâricte kemal-i iştîyak ile kendini okutturması hikmeti nedir? Sebebi nedir?" diye bu meâlde (6) çok suallere karşı "Elcevab" deriz ki :

Kur'ân-ı Hakîm'in sırr-ı i'caziyle, hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur, bu dünyada bir mânevî Cehennemi dalâlette gösterdiği gibi, îmânda dahi bu dünyada mânevî bir Cennet bulunduğunu isbat ediyor. Ve günahların ve fenalıkların ve haram lezzetlerin içinde mânevî elîm elemeleri gösterip hasenat ve güzel hasletlerde ve hakaik-ı şeriatın amelinde, Cennet lezâizi gibi mânevî lezzetler bulunduğunu isbat ediyor. Sefahet ehlini ve dalâlete düşenlerini —o cihetle— akli başında olanlarını kurtarıyor. Çünkü bu zamanda iki dehşetli hal var :

Birincisi :

Âkıbeti görmiyen ve bir dirhem hazır lez-

zeti, ileride bir batman lezzetlere tercih eden hissiyat-ı insaniye akıl ve fikre galebe ettiğinden, ehl-i sefaheti sefahetinden kurtarmanın yegâne çaresi, aynı lezzetinde elemiini gösterip hissini mağlûb etmektir. Ve

لَسَجَّوْنَ الْحَيَوَةِ الدُّنْيَا Âyetinin işaretiyle

bu zamanda âhiretin elmas gibi nimetlerini, lezzetlerini bildiği halde dünyevî kırılacak şişe parçalarını ona tercih etmek, ehl-i îmân iken ehl-i dalâlete o hubb-u dünya ve o sır için tâbi olmak tehlikesinden kurtarmanın çare-i yegânesi, dünyada dahi Cehennem azâbını ve elemelerini göstermekle olur ki, Risale-i Nur o meslekten gidiyor.

Yoksa bu zamandaki küfr-ü mutlakın ve fenden gelen dalâletin ve sefahetten gelen tiryakiliğin inadı karşısında, Cenâb-ı Hak'ı tanıttırdıktan sonra ve Cehennem'in vücudunu isbat ile ve onun azâbı ile insanları fenalıktan, seyyiattan vazgeçirmek; ondan, belki yirmiden birisi ders alabilir. Ders aldıktan sonra da, "Cenâb-ı Hak Gafururrahîmdir, hem Cehennem pek uzaktır" der, sefahetine devam edebilir. Kalbi, ruhu hissiyatına mağlûb olur.

İşte Risale-i Nur'daki ekser müvâzeneler, küfür ve dalâletin dünyadaki elîm ve ürkütücü neticelerini göstermekle en muannid ve nefîsperest insanları dahi o menhus gayr-i meşrû lezzetlerden ve sefahetlerden bir nefret verip aklı başında olanları tevbeye sevkeder.

O müvâzenelerden Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözler'deki küçük müvâzeneler ve Otuzikinci Söz'ün Üçüncü Mevkîfındaki uzun müvâzene, en sefîh ve dalâlette giden adamı da ürkütüyor, dersini kabul ettiriyor.

Meselâ, Âyet-i Nur'daki seyahat-ı hayaliye ile hakikat olarak gördüğü vaziyetleri gayet kısaca işaret edeceğiz. Tafsîlâtını isteyen "Sikke-i Gaybîye"nin âhirindeki 256'dan (3) 259'uncu sahîfeye kadar baksın. Ezcümle :

O seyahat-ı hayaliyede rızka muhtaç hayvanat âlemini gördüğüm vakit, maddî felsefe ile baktım : Hadsiz ihtiyacât ve şiddetli açlıklarıyla beraber zaaf ve aczleri, o zî-hayat âlemini bana çok acıklı ve elîm gösterdi. Ehl-i dalâlet ve gafletin gözüyle baktığımdan feryad eyledim. Birden hikmet-i Kur'âniye ve îmânın dürbünü ile gördüm :

Rahmân ismi Rezzak Burcunda parlak bir güneş gibi tulû' etti. O aç bîçare zîhayat âlemini rahmet ışığı ile yaldızladı.

Sonra hayvanat âlemi içinde, yavruların zaaf ve acz ve ihtiyaç içinde çırpındıkları hazîn ve elîm ve herkesi rikkat ve acımağa getirecek bir karanlık içinde diğer bir âlemi gördüm. Ehl-i dalâletin nazarıyla baktığıma "eyvah" dedim. Birden îmân bana bir gözlük verdi, gördüm ki : Rahîm ismi Şefkat Burcunda tulû' etti. O kadar güzel ve şirin bir surette o acı âlemi sevinçli âleme çevirip ışıklandırdı ki, şekva ve acımak ve hüzünden gelen göz yaşlarımı, sevinç ve şükürün lezzetlerinden gelen damlalara çevirdi.

Sonra sinema perdesi gibi insan âlemi bana göründü. Ehl-i dalâletin dürbünü ile baktım. O âlemi o kadar karanlıklı, dehşetli gördüm ki, en derin kalbimden feryad ettim. "Eyvah" dedim. Çünkü insanlarda ebede uzanıp giden arzuları, emelleri ve kâinatı ihata eden tasavvurat ve efkârları ve ebedî beka ve saadet-i ebediyeyi ve Cennet'i gayet ciddî isteyen himmetleri ve fitrî istidatları ve fitrî had konulmayan, serbest bi-

rakılan kuvveleri ve hadsiz maksatlara müteveccih ihtiyaçları ve zaaf ve aczleriyle beraber hücumlarına maruz kaldıkları hadsiz musibet ve a'dalariyle beraber gayet kısa bir ömür, her gün ve her saat ölüm endişesi altında, gayet dağdağalı bir hayat, yaşamak için gayet perişan bir maişet içinde kalbe, vicdana en elîm ve en müdhiş halet olan mütemadî zeval ve fîrak belâsını çekmek içinde ehl-i gaflet için zulûmat-ı ebedî kapısı suretinde görülen kabre ve mezaristana bakıyorlar. Birer birer ve taife taife o zulûmat kuyusuna atılıyorlar.

İşte bu insan âlemini bu zulûmat içinde gördüğüm anda, kalb ve ruh ve aklımla, bütün letaif-i insaniyem, belki bütün zerrat-ı vücudum feryad ile ağlamağa hazır iken, birden Kur'ân'dan gelen nur ve kuvvet-i îman o dalâlet gözlüğünü kırdı; kafama bir göz verdi. Gördüm ki :

Cenâb-ı Hakk'ın Âdil ismi, Hakîm Burcunda.. Rahman ismi, Kerîm Burcunda.. Rahîm ismi, Gafur Burcunda —yani mânasında— Bâis ismi, Vâris Burcunda.. Muhyi ismi, Muhsin Burcunda.. Rab ismi, Mâlik Burcunda birer güneş gibi tulû' ettiler. O ka-

ranlıklı insan âlemi içinde çok âlemler bulunan umumunu ışıktandırdılar, şenlendirdiler. Cehennemî hâletleri dağıtıp nûranî âhiret âleminden pencereler açıp o perişan insan, dünyasına nurlar serptiler. Zerrat-ı kâinat adedince “Elhamdülillâh, Eşşükrü Lillâh” dedim. Ve aynelyakîn gördüm ki : *“İmânda mânevî bir Cennet ve dalâlette mânevî bir Cehennem bu dünyada da vardır”* yakînen bildim.

Sonra küre-i arzın âlemi göründü. O seyahat-ı hayalîyemde dine itaat etmiyen felsefenin karanlıklı kavanîn-i ilmiyeleri hayalime dehşetli bir âlem gösterdi. Yetmiş defa top güllesinden daha sür’atli hareketiyle yirmibeş bin sene mesafeyi bir senede gezip devreden ve her vakit dağılmağa ve parçalanmağa müstaid ve içi zelzeleli, çok ihtiyar ve çok yaşlı küre-i arz içinde ve o dehşetli gemi üstünde kâinatın hadsiz boşluğunda seyahat eden bîçare nev’-i insan vaziyeti, bana vahşetli bir karanlık içinde göründü. Başım döndü, gözüm karardı. Felsefenin gözlüğünü yere vurdum, kırdım. Birden hikmet-i Kur’âniye ile ışıklanmış bir göz ile baktım, gördüm ki :

Hâlik-ı Arz ve Semavâtın Kadîr, Alîm, Rab, Allah ve (Rabbüssemavati Vel'arz) ve (Müsahhir-üş-şemsi Velkamer) isimleri Rahmet, Azamet, Rububiyet Burçlarında güneş gibi tulû' ettiler. (11) O karanlıklı, vahşetli, dehşetli âlemi öyle ışıklandırdılar ki, o halette benim îmânlı gözüme küre-i arz gayet muntazam, müsahhar, mükemmel, hoş, emniyetli, herkesin erzakı içinde bir seyahat gemisi ve tenezzüh ve keyf ve ticaret için müheyya edilmiş ve zîruhları güneşin etrafında, memleket-i Rabbaniyede gezdirmek ve yaz ve bahar ve güzün mahsûlâtını rızık isteyenlere getirmek için bir gemi, bir tayyare, bir şimendifer hükmünde gördüm. Küre-i arzın zerratı adedince "*Elhamdülillâhi alâ nimet-il îmân*" dedim.

İşte buna kıyasen Risale-i Nur'da pek çok müvazenelerle ehl-i sefahet ve dalâlet, dünyada dahi bir mânevî Cehennem içinde azap çektiklerini ve ehl-i îmân ve salâhat, dünyada dahi bir mânevî Cennet içinde İslâmiyet ve insaniyet midesiyle ve îmanın tecelliyatiyle ve cilverleriyle mânevî Cennet lezzetleri tadabilirler, belki derece-i îmanlarına göre istifade edebilirler.

Fakat, bu fırtınalı zamanın, hissi iptal eden ve beşerin nazarını âfâka dağıtan ve boğan cereyanlar iptal-i his nev'inden bir sersemlik vermiş ki, ehl-i dalâlet mânevî azabını muvakkaten tam hissedemiyor. Ehl-i hidayete dahi gaflet basıyor, hakikî lezzeti ni takdir edemiyor.

Bu Asırda İkinci Dehşetli Hal :

(12) Eski zamanda küfr-ü mutlak ve fenden gelen dalâletler ve küfr-ü inadîden gelen temerrüd bu zamana nisbeten pek azdı. Onun için eski İslâm muhakkiklerinin dersleri, hüccetleri o zamanda tam kâfi olurdu. Küfr-ü meşkûkü çabuk izale ederlerdi. Allah'a îman umumî olduğundan Allah'ı tanıttırmakla ve Cehennem azabını ihtar etmekle çokları sefahetlerden, dalâletlerden vazgeçebilirlerdi. Şimdi ise, eski zamanda bir memlekette bir kâfir-i mutlak yerine şimdi bir kasabada yüz tane bulunabilir. Eskide fen ve ilim ile dalâlete girip inad ve temerrüd ile hakaik-ı îmana karşı çıkana nisbeten şimdi yüz derece ziyade olmuş. Bu mütemerrid inatçılar firavunluk derecesinde bir gurur ile ve dehşetli dalâletleriyle hakaik-ı îmaniyeye karşı muaraza ettiklerinden, el-

bette bunlara karşı atom bombası gibi, bu dünyada onların temellerini parça parça edecek bir hakikat-ı kudsiye lâzımdır ki, onların tecâvüzatını durdursun ve bir kısmını îmana getirsin.

İşte Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükürler olsun ki, bu zamanın tam yarasına bir tiryak olarak Kur'an-ı Mu'ciz-ül-Beyân'ın bir mu'cize-i mâneviyesi ve lemeatı bulunan Risale-i Nur, pek çok müvazenelerle en dehşetli muannid mütemerridleri, Kur'an'ın elmas kılıncı ile kırıyor ve kâinat zerrelere adedince vahdaniyet-i İlâhiyeye ve îmanın hakikatlarına hüccetleri, delilleri gösteriyor ki, yirmibeş seneden beri en şiddetli hücumlara karşı (13) mağlûb olmayıp galebe etmiş.

Evet Risale-i Nur'da îman ve küfür müvazeneleri ve hidayet ve dalâlet mukayeseleri bu mezkûr hakikatı bilmüşahede isbat ediyor. Meselâ Yirmiikinci Söz'ün İki Makamının Bürhanları ve Lem'alarına.. ve Otuzikinci Söz'ün Birinci Mevkıfına ve Otuzüçüncü Mektub'un Pencerelerine ve Asa-yı Mûsâ'nın Onbir Hüccetine sair müvâzeneler kıyas edilse ve dikkat edilse anlaşılır ki;

bu zamanda küfr-ü mutlakı ve mütemerrid dalâletin inadını kıracak, parçalayacak, Risale-i Nur'da tecelli eden hakikat-ı Kur'a-niyedir.

İnşâallah nasıl Tılsımlar Mecmuası'nda dinin mühim tılsımlarını ve hilkat-ı âlemin muammalarını keşfeden parçalar o mecmuada toplanmış. Aynen öyle de, ehl-i dalâletin dünyada dahi Cehennemlerini ve ehl-i hidayetin dünyada dahi lezaiz-i Cennetlerini gösteren ve îman Cennet'in bir mânevî çekirdeği ve küfür ise Cehennem zakkumunun bir tohumu olduğunu gösteren Nur'un o gibi parçaları kısacık bir tarzda bir mecmuacık olarak yazılacak ve inşâallah neşredilecek.

* * *

Arabî Hutbe-i Şâmiye Eserinin Tercümesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bütün zîhayatlar hayatlarının lisan-ı hal-
leriyle Hâliklarına takdim ettikleri mânevî
hediyelerini ve lisan-ı halle hamd ve şükür-
lerini, o Zât-ı Vâcibü'l-Vücud'a biz de tak-
dim ediyoruz ki, demiş :

لَا تَقْطُؤْا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ³⁹ Yâni, Rahmet-i İlâhi-

yeden ümidinizi kesmeyiniz. Hem hadsiz sa-
lât ve selâm ol Peygamberimiz Muhammed
Mustafa Aleyhissalâtü Vesselâm üzerine ol-

sun ki, demiş : ⁴⁰ Yâ-
جِئْتُ لَأَتِمَّ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ

ni : “Benim insanlara Cenab-ı Hak tarafın-
dan bi'setim ve gelmemin ehemmiyetli bir

hikmeti, ahlâk-ı haseneyi ve güzel hasletleri tekmil etmek ve beşeri ahlâksızlıktan kurtarmaktır."

Hamd ve salâttan sonra : Ey bu Cami-i Emevî'de bu dersi dinleyen Arab kardeşlerim! Ben haddimin fevkinde bu minbere ve bu makama irşadınız için çıkmadım. Çünkü size ders vermek haddimin fevkindedir. Belki içinizde yüze yakın ulema bulunan cemaata karşı benim misâlim, medreseye giden bir çocuğun misalidir ki; o sabî çocuk sabahleyin medreseye gidip, okuyup, akşam da babasına gelip, okuduğu dersini babasına arzeder. Tâ doğru ders almış mı? Almamış mı? Babasının irşadını veya tasvibini bekler. Evet bizler size nisbeten çocuk hükmündeyiz ve talebeleriniziz. Sizler bizim ve İslâm milletlerinin üstadlarısınız. İşte ben de aldığım dersimin bir kısmını sizler gibi üstadlarımıza şöyle beyan ediyorum :

Ben bu zaman ve zeminde, beşerin hayat-ı içtimaiye medresesinde ders aldım ve bildim ki : Ecnebler, Avrupalılar terakkide istikbale uçmalarıyla beraber bizi maddî cihette kurun-u vustada durduran ve tevkif eden al-

tı tane hastalıktır. O hastalıklar da bunlardır :

Birincisi : Ye'sin, ümitsizliğin içimizde hayat bulup dirilmesi.

İkincisi : Sıdkın hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.

Üçüncüsü : Adâvete muhabbet.

ŞDördüncüsü : Ehl-i îmanı birbirine bağlayan (16) nuranî rabitaları bilmemek.

95 *Beşincisi : Çeşit çeşit sarî hastalıklar gibi in- tişar eden istibdad.*

Altıncısı : Menfaat-ı şahsiyesine himmeti has- retmek.

Bu altı dehşetli hastalığın ilâcını da bir tıp fakültesi hükmünde hayat-ı içtimaiyemizde, eczahane-i Kur'aniye'den ders aldığım "Altı kelime" ile beyan ediyorum. Mualece- nin esasları onları biliyorum.

950 **BİRİNCİ KELİME :** "El-emel". Yani Rahmet-i İlâhiyeden kuvvetli ümid besle- mek. Evet ben kendi hesabıma aldığım der- sime binâen : Ey İslâm cemaati! Müjde ve- riyorum ki : Şimdiki âlem-i İslâm'ın saadet-i

dünyevîyesi, bâhusus Osmanlıların saadeti ve bilhassa İslâm'ın terakkisi onların intibahiyle olan Arab'ın saadetinin fecr-i sâdıkının emâreleri inkişafa başlıyor. Ve saadet güneşinin de çıkması yakınlaşmış. Ye'sin burnunun yağmına {olarak (Hâşiye) ben dünyaya işittirecek derecede kanaat-ı kat'iyemle derim :

İstikbal yalnız ve yalnız İslâmiyet'in olacak. Ve hâkim, hakaik-ı Kur'aniye ve îmaniye olacak. Öyle ise şimdiki kader-i İlâhî ve kismetimize razı olmalıyız ki, bize parlak bir istikbâl, ecnebilere müşevveş bir mâzî düşmüş. Bu davâma çok bürhanlardan ders almışım. Şimdi o bürhanlardan mukaddematlı bir buçuk bürhanı zikredeceğim. O bürhanın mukaddematına başlıyoruz :

1952

(Hâşiye): Eski Said, hiss-i kablelvuku ile 1371'de —başta Arab Devletleri— Âlem-i İslâm'ın ecnebi esaretinden ve istibdadından kurtulup İslâmî devletler teşkil edeceklerini kırkbeş sene evvel haber vermiş. İki Harb-i Umumî ve 30-40 sene istibdad-ı mutlakı düşünmemiş. Bin üçyüz yetmiş'te olan vaziyeti bin üçyüz yirmi yedi'de olacak gibi müjde vermiş, tehirinin sebebini nazara almamış.

İşte, İslâmiyetin hakaikı hem mânen, hem maddeten terakki etmeğe kabil ve mükemmel bir istidadı var.

Birinci cihet olan mânen terakki ise : Bili-
niz! Hakikî vukuatı kaydeden tarih hakikata
en doğru şahittir. İşte tarih bize gösteriyor.
Hattâ, Rus'u mağlûb eden Japon başkuman-
danının İslâmiyetin hakkaniyetine şehade-
ti de şudur ki :

437 Hakikat-ı İslâmiyetin kuvveti nisbetinde, (16)
Müslümanlar o kuvvete göre hareket etme-
leri derecesinde ehl-i İslâm temeddün edip
terakki ettiğini tarih gösteriyor. Ve ehl-i İs-
lâm'ın hakikat-ı İslâmiye'de za'fiyeti dere-
cesinde tevahhuş ettiklerini, vahşete ve te-
denniye düştüklerini ve herc ü merc içinde
belâlara, mağlûbiyetlere düştüklerini tarih
gösteriyor. Sâir dinler ise bil'akistir. Yâni,
salâbet ve taassublarının za'fiyeti nisbetin-
de temeddün ve terakki ettikleri gibi, din-
lerine salâbet ve taassublarının kuvveti de-
recesinde de tedenni ve ihtilâllere maruz
kaldıklarını tarih gösteriyor. Şimdiye kadar
zaman böyle geçmiş.

45 Hem Asr-ı Saadet'ten şimdiye kadar hiç-
bir tarih bize göstermiyor ki; bir Müslüma-

nın muhakeme-i akliye ile ve delil-i yakînî ile ve İslâmiyete tercih etmekle eski ve yeni ayrı bir dine girdiğini tarih göstermiyor. Avâmın delilsiz, taklidî bir surette başka dine girmesinin bu mes'elede ehemmiyeti yok. Dinsiz olmak da başka mes'eledir. Halbuki, bütün dinlerin etba'ları ise —hâttâ en ziyade dinine taassub gösteren İngilizlerin ve eski Rusların— muhakeme-i akliye ile İslâmiyete dâhil olduklarını ve günden güne, bazı zaman takım takım kat'î bürhan ile İslâmiyete girdiklerini tarihler bize bildiriyorlar (Hâşiye).

(Hâşiye): İşte bu mezkûr dâvâya bir delil şudur ki: İki dehşetli harb-i umumînin ve şiddetli bir istibdad-ı mutlakın zuhuruyla beraber, bu dâvaya kırk beş sene sonra şimalin İsveç, Norveç, Finlândiya gibi küçük devletleri Kur'an'ı mekteplerinde ders vermek ve kabul etmek ve komünistliğe, dinsizliğe karşı sed olmak için kabul etmeleri; ve İngiliz'in mühim hatiblerinin bir kısmı Kur'an'ı İngiliz'e kabul ettirmeğe taraftar çıkmaları; ve Küre-i Arz'ın şimdiki en büyük devleti Amerika'nın bütün kuvvetiyle din hakikatlarına taraftar çıkması ve İslâmiyetle Asya ve Afrika'nın saadet ve sükûnet ve musalâha bulacağına karar vermesi ve yeni doğan İslâm devletlerini okşaması ve teşvik etmesi ve onlarla ittifaka çalışması, kırkbeş sene evvel olan bu müddeayı isbat ediyor, kuvvetli bir şahid olur.

46 Eğer biz ahlâk-ı İslâmiyenin ve hakaik-ı îma- (17)
 36 niyenin kemâlâtını ef'alimizle izhar etsek, sair
 80 dinlerin tâbileri elbette cemaatlerle İslâmiyete
 80 girecekler; belki Küre-i Arz'ın bazı kıt'aları ve
devletleri de İslâmiyete dehâlet edecekler.

154 Hem nev'-i beşer, hususan medeniyet fen-
 lerinin ikazatıyla uyanmış, intibaha gelmiş,
 insaniyetin mahiyetini anlamış. Elbette ve
 elbette dinsiz, başıboş yaşamazlar ve olamaz-
 70 lar. En dinsizi de, dine iltica etmeğe mec-
 burdur. Çünkü acz-i beşerî ile beraber had-
 siz musibetler ve onu inciten hâricî ve dâ-
 hilî düşmanlara karşı istinad noktası; ve (20)
 fakrıyla beraber hadsiz ihtiyâcâta mübtelâ
 0 ve ebede kadar uzanmış arzularına meded
 29 ve yardım edecek istimdad noktası, yalnız
 ve yalnız Sâni'-i Âlemi tanımak ve îman et-
 mek ve âhirete inanmak ve tasdik etmek-
 ten başka, uyanmış beşerin çâresi yok!..

Kalbin sadefinde din-i hakkın cevheri bu- 41-73
 lunmazsa, beşerin başında maddî-mânevî kı-
 yametler kopacak ve hayvanatın en bedbah-
 tı, en perişanı olacak.

Hâsıl-ı kelâm : Beşer bu asırda harplerin
 ve fenlerin ve dehşetli hâdiselerin ikazatıy-

la uyanmış ve insaniyetin cevherini ve câmi' istidadını hissetmiş. Ve insan acib cem'iyetli istidadıyla yalnız bu kısacık, dağdağalı dünya hayatı için yaratılmamış, belki ebede meb'ustur ki ebede uzanan arzular mahiyetinde var. Ve bu dar, fâni dünya, insanın nihayetsiz emel ve arzularına kâfi gelmediğini herkes bir derece hissetmeğe başlamış.

Hattâ insaniyetin bir kuvâsı ve hâdimi olan kuvve-i hayâliyeye denilse : "Sana dünya saltanatı ile beraber bir milyon sene ömür olacak, fakat sonunda hiç dirilmiyecek bir surette bir idam senin başına gelecek." Elbette hakikî insaniyetini kaybetmeyen ve intibaha gelmiş o insanın hayâli, sevinç ve beşarete bedel, derinden derine teessüf ve eyvahlarla saadet-i ebediyenin bulunmamasına ağlayacak.

(21) İşte bu nükte içindir ki, herkesin kalbinde derinden derine bir din-i hakkı aramak meyli çıkmış. Herşeyden evvel, ölüm idamına karşı din-i haktaki bir hakikatı arıyor ki kendini kurtarsın. Şimdiki hâl-i âlem bu hakikata şehadet eder.

Kırkbeş sene sonra, tamamıyla beşerin bu

ihtiyac-ı şedîdini dinsizliğin zuhuruyla küre-i arzın kıt'aları ve devletleri birer insan gibi hissetmeğe başlamışlar. Hem âyât-ı Kur'aniye, başlarında ve âhirlerinde beşeri aklına havale eder, "*aklına bak*" der. "*Fikrine, kalbine müracaat et, meşveret et, onunla görüş ki bu hakikatı bilesin*" diyor.

Meselâ : Bakınız, o âyetlerin başında ve âhirlerinde diyor ki : "Neden bakmıyorsunuz? İbret almıyorsunuz? Bakınız ki, hakikatı bilesiniz." "*Biliniz*" ve "*Bil*" hakikatına dikkat et. "Acaba neden beşer bilemiyorlar, cehl-i mürekkebe düşüyorlar? Neden takkul etmiyorlar, divaneliğe düşerler? Neden bakmıyorlar, hakkı görmeğe kör olmuşlar? Neden insan sergüzeşt-i hayatında, hâdisat-ı âlemden tahattur ve tefekkür etmiyor ki, istikamet yolunu bulsun. Neden tefekkür ve tedebbür ve aklen muhakeme etmiyorlar, dalâlete düşüyorlar. Ey insanlar ibret alınız! Geçmiş kurun'lardan ibret alıp gelecek mânevî belâlardan kurtulmağa çalışınız!" mânasında gelen âyetlerin bu cümlelerine kıyasen çok âyetlerde beşeri aklı- (22) na, fikriyle meşverete havale ediyor.

Ey bu Câmi-i Emevî'deki kardeşlerim gibi Âlem-i İslâm'ın câmi-i kebirinde olan kardeşlerim! Siz de ibret alınız. Bu kırkbeş senedeki bu dehşetli hâdisattan ibret alınız. Tam aklınızı başınıza alınız. Ey mütefekkir ve akıl sahibi ve kendini münevver telâkki edenler!

Hâsıl-ı kelâm : Biz Kur'an Şakirdleri olan Müslümanlar, bürhana tâbi oluyoruz. Akıl ve fikir ve kalbimizle hakaik-ı îmaniyeye giriyoruz. Başka dinlerin bazı efradları gibi ruhbanları taklid için bürhanı bırakmıyoruz. Onun için akıl ve ilim ve fen hükmettiği istikbalde, elbette bürhan-ı aklîye istinad eden ve bütün hükümlerini akla tesbit ettiren Kur'an hükmedecek.

Hem de İslâmiyet güneşinin tutulmasına, inkisafına ve beşeri tenvir etmesine mümânaat eden perdeler açılmağa başlamışlar. O mümânaat edenler çekilmeğe başlıyorlar. Kırkbeş sene evvel o fecrin emâreleri göründü. Yetmiş bir'de fecr-i sâdık başladı veya başlayacak. Eğer bu fecr-i kâzib de olsa otuz kırk sene sonra fecr-i sâdık çıkacak.

Evet hakaik-ı İslâmiyet'in mazi kıt'asını

tamamen istilâsına sekiz dehşetli mânialar mümanaat ettiler.

91 10 *[Birinci, İkinci, Üçüncü Mâniler :* Ecnebile- (23)
rin cehli ve o zamanda vahşetleri ve dinle-
rine taassublarıdır. Bu üç mâni, mârifet ve
medeniyetin mehasini ile kırıldı, dağılma-
ğa başlıyor.

23 *Dördüncü ve Beşinci Mâniler :* Papazların
ve ruhanî reislerin riyasetleri ve tahakküm-
leri ve ecnebilerin körü körüne onları tak-
lid etmeleridir. Bu iki mâni dahi fikr-i hür-
riyet ve meyl-i taharri-i hakikat, nev'-i be-
şerde başlamasıyla zeval bulmağa başlıyor.

77 *Altıncı, Yedinci Mâniler :* Bizdeki istibdad
ve şeriatın muhalefetinden gelen sû-i ahlâ-
kımız mümanaat ediyordular. Bir şahıstaki
münferid istibdad kuvveti şimdi zeval bul-
ması, cemaat ve komitenin dehşetli istibdad-
larının otuz-kırk sene sonra zeval bulması-
na işaret etmekle ve hamiyet-i İslâmiyenin
şiddetli feveranı ile vē sū-i ahlâkın çirkin ne-
ticeleri görülmesiyle bu iki mâni de zeval
buluyor ve bulmağa başlamış. İnşâallah tam
zeval bulacak.

Tr: 79
L: 105
m: 441

10 *Sekizinci Mâni :* Fünun-u cedidenin bazı

müsbet mesâili, hakaik-ı İslâmiyenin zahirî mânâlarına muhalif ve muarız tevehhüm edilmesiyle, zaman-ı mazideki istilâsına bir derece sed çekmiş. Meselâ: Küre-i Arz'a emr-i İlâhî ile nezarete memur "Sevr" ve "Hût" namlarında iki ruhanî melâikeyi dehşetli cismânî bir öküz, bir balık tevehhüm edip ehl-i fen⁽²⁴⁾ ve felsefe hakikatı bilmediklerinden İslâmiyete muarız çıkmışlar.

Bu misâl gibi yüz misâl var ki, hakikatı bilindikten sonra en muannid feylesof da teslim olmağa mecbur oluyor. Hattâ Risale-i Nur, "*Mu'cizat-ı Kur'aniye Risalesi*"nde fennin iliştigi bütün âyetlerin her birisinin altında Kur'an'ın bir lem'a-i i'câzını gösterip, ehl-i fennin medar-ı tenkid zannettikleri Kur'an-ı Kerîm'in cümle ve kelimelerinde fennin eli yetişmediği yüksek hakikatları izhar edip en muannid feylesofu da teslim mecbur ediyor. Meydandadır, isteyen bakabilir ve baksın. Bu mâni, kırkbeş sene evvel söylenen o sözden sonra nasıl kırıldığını görsün.

Evet bazı muhakkıkîn-i İslâmiyenin bu yolda te'lifatları var. Bu sekizinci dehşetli

mânianın zir ü zeber olacağına emareler görünüyor.

Evet şimdi olmasa da otuz-kırk sene sonra fen ve hakiki mârifet ve medeniyetin mehasini, bu üç kuvveti tam techiz edip, cihazatını verip o sekiz mânileri mağlûb edip dağıtmak için taharri-i hakikat meyelânını ve insafı ve muhabbet-i insaniyeti, o sekiz düşman taifesinin sekiz cephesine göndermiş. Şimdi onları kaçıрмаğa başlamış. İnşâallah yarım asır sonra onları darmadağın edecek.

Evet meşhurdur ki : “En kat’î fazilet odur ki, düşmanları dahi o faziletin tasdikine şehadet etsin.” m. 214

İşte yüzer misâllerinden iki misâl : (2)

Birincisi : Ondokuzuncu Asrın ve Amerika Kıt’asının en meşhur feylesofu Mister Karlayl, en yüksek sadasıyla, çekinmiyerek feylesoflara ve Hristiyan âlimlerine neşriyatıyla bağırarak böyle diyor, eserlerinde şöyle yazmış :

“İslâmiyet gayet parlak bir ateş gibi doğdu. Sair dinleri kuru ağacın dalları gibi yuttu. Hem bu yutmak İslâmiyetin hakkı imiş. Çünkü sair

dinler — fakat Kur'an'ın tasdikine mazhar olmayan kısmı— hiç hükmündedir."

Hem Mister Karlayl yine diyör :

"En evvel kulak verilecek sözlerin en lâyıkı Muhammed'in (Aleyhissalâtü Vesselâm) sözüdür. Çünkü, hakiki söz, onun sözleridir."
Hem yine diyor ki :

"Eğer hakikat-ı İslâmiyette şüphe etsen, bedîhiyat ve zaruriyat-ı kat'iyede ıstıbah edersin. Çünkü en bedihî ve zarurî bir hakikat ise İslâmiyettir."

İşte bu meşhur feylesof, İslâmiyet hakkında bu şehadetini eserinde müteferrik yerde yazmış.

İkinci Misâl : Avrupa'nın asr-ı âhirde en meşhur bir feylesofu Prens Bismark diyor ki :

"Ben bütün Kütüb-ü Semaviyeyi tetkik ettim. Tahrif olmalarına binâen beşerin saadeti için aradığım hakikî hikmeti bulamadım. Fakat Muhammed'in (Aleyhissalâtü Vesselâm) Kur'an'ını umum kütüblerin fevkinde gördüm. Her kelimesinde bir hikmet buldum. Bunun gibi beşerin saadetine hizmet edecek bir eser yok-

tur. Böyle bir eser beşerin sözü olamaz. Bunu Muhammed'in (Aleyhissalâtü Vesselâm) sözüdür diyenler, ilmin zaruriyatını inkâr etmiş olurlar. Yâni Kur'an Allah kelâmı olduğu be-dihidir."

İşte Amerika ve Avrupa'nın zekâ tarla-ları Mister Karlayl ve Bismark gibi böyle dâhî muhakkikleri mahsulat vermesine istinaden ben de bütün kanaatimle derim ki :

Avrupa ve Amerika İslâmiyetle hamiledir. Günün birinde bir İslâmî devlet doğuracak. Na-sılki Osmanlılar Avrupa ile hamile olup bir Av-rupa devleti doğurdu.

Ey Cami-i Emevî'deki kardeşlerim ve ya-rım asır sonraki Âlem-i İslâm Camiindeki ihvanlarım! Acaba baştan buraya kadar olan mukaddemeler netice vermiyor mu ki, istik-balin kıt'alarında hakikî ve mânevî hâkim olacak ve beşeri, dūnyevî ve ūhrevî saadete sevk edecek yalnız İslâmiyettir ve İslâmiyete inkılâb etmiş ve hurafattan ve tahrifattan sıyrılacak İsevilerin hakikî dinidir ki Kur'an'a tâbi olur, ittifak eder.

İkinci Cihet : Yani maddeten İslâmiyetin terakkisinin kuvvetli sebepleri gösteriyor ki,

⊙ maddeten dahi İslâmiyet istikbale hükmedecek. Birinci Cihet, mâneviyat cihetinde terakkiyatı isbat ettiği gibi; bu İkinci Cihet dahi maddî terakkiyatını ve istikbaldeki hâkimiyetini kuvvetli gösteriyor. Çünkü Âlem-i İslâm'ın şahs-ı mânevisinin kalbinde, gayet kuvvetli ve kırılmaz "*Beş Kuvvet*" içtima ve imtizac edip yerleşmiş (Hâşiye).

(Hâşiye): Evet Kur'an'ın üstadiyetinden ve dersinin işâratından fehmediyoruz ki : Kur'an'da mu'cizat-ı Enbiyayı zikretmesiyle; beşerin istikbalde terakki edeceğini ve o mu'cizatın nazîreleri istikbalde vücud geleceğini beşere ders verip teşvik ediyor:

"Haydi çalış, bu mu'cizatın nümunelerini göster. Süleyman Aleyhisselâm gibi iki aylık yolu bir günde git! İsa Aleyhisselâm gibi en dehşetli hastalığın tedavisine çalış! Hazret-i Musa'nın asâsı gibi taştan âb-ı hayatı çıkar, beşeri susuzluktan kurtar! İbrahim Aleyhisselâm gibi ateş seni yakmıyacak maddeleri bul, giy! Bazı Enbiyalar gibi şark ve garbda en uzak sesleri işit, suretleri gör! Dâvud Aleyhisselâm gibi demiri hamur gibi yumuşat, beşerin bütün san'atına medar olmak için demiri balmumu gibi yap! Yusuf Aleyhisselâm ve Nuh Aleyhisselâm'ın birer mu'cizesi olan saat ve gemiden nasıl çok istifade ediyorsunuz. Öyle de, sair Enbiya'nın size ders verdiği mucizelerden dahi o saat ve sefine gibi istifade ediniz, taklidlerini yapınız."

551 *Birincisi* : Bütün kemâlâtın üstadı ve üç-
 48 yüz yetmiş milyon nefisleri birtak nefis hük-
 müne getirebilen ve hakiki bir medeniyetle
 ve müsbet ve doğru fenlerle teçhiz edilmiş
 olan ve hiçbir kuvvet onu kıramıyacak bir
 mahiyette bulunan hakikat-ı İslâmiyettir.

49 *İkinci Kuvvet* : Medeniyet ve san'atın ha-
 28 kiki üstadı ve vesilelerin ve mebâdilerin te-
 kemmülüyle cihazlanmış olan şedid bir ih-
 tiyaç ve belimizi kıran tam bir fakr, öyle
 bir kuvvettir ki, susmaz ve kırılmaz.

Üçüncü Kuvvet : Yüksek şeylere müsaba-
ka suretinde beşere yüksek maksatları ders
veren ve o yolda çalıştıran ve istibdadâtı
parça parça eden ve ulvî hisleri heyecana
getiren ve gıpta ve hased ve kıskançlık ve
rekabetle ve tam uyanmakla ve müsabaka
şevkiyle ve teceddüd meyliyle ve temeddün
meyelâniyle teçhiz edilen "Üçüncü Kuvvet" dh: 79
 yalnız *hürriyet-i şer'iyedir*. Yani, insaniyete
 lâayık en yüksek kemalâta olan meyl ve ar-
 zu ile cihazlanmış olmak.

İşte buna kıyasen Kur'an, her cihetle beşeri, mad-
 di, mânevî terakkiyata sevk etmek için ders veriyor,
 üstad-ı küll olduğunu isbat ediyor.

☉ *Dördüncü Kuvvet* : Şefkatle cihazlanmış şehamet-i imâniye'dir. Yani tezellül etmemek, haksızlara zâlimlere zillet göstermemek. mazlumlari da zelil etmemek. Yâni hürriyet-i şer'iye'nin esasları olan; müstebidlere dalkavukluk etmemek ve bîçarelere tahakküm ve tekebbür etmemektir.

Beşinci Kuvvet : İzzet-i İslâmiye'dir ki, i'lâ-yı Kelimetullahı ilân ediyor. Ve bu zamanda i'lâ-yı Kelimetullah, maddeten terakkiye mütevakkıf ve medeniyet-i hakikiyeye girmekle i'lâ-yı Kelimetullah edilebilir. İzzet-i İslâmiye'nin iman ile kat'î verdiği emri, elbette Âlem-i İslâm'ın şahs-ı mânevîsi o kat'î emri istikbalde tam yerine getireceğine şüphe edilmez.

Ev⁷⁸et nasılkı eski zamanda İslâmiyet'in terakkisi, düşmanın taassubunu parçalamak ve inadını kırmak ve tecâvüzatını defetmek, silâh ile kılınç ile olmuş. İstikbalde silâh, kılınç yerine hakikî medeniyet ve maddî terakki ve hak ve hakkaniyetin mânevî kılınçları düşmanları mağlûb edip dağıtacak.

Biliniz ki :

Bizim muradımız *medeniyetin mehasini* ve

beşere menfaati bulunan iyilikleridir. Yoksa medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki; ahmaklar o seyyiatları, o sefahetleri mehasin zannedip, taklid edip malımızı harab ettiler. Ve dini rüşvet verip dünyayı da kazanamadılar. Medeniyetin günahları iyiliklerine (30) galebe edip seyyiatı hasenâtına râcih gelmekle, beşer iki harb-i umumî ile iki dehşetli tokat yiyip o günahkâr medeniyeti zir ü zeber edip öyle bir kustu ki, yer yüzünü kanla bulaştırdı. İnşâallah istikbaldeki İslâmiyet'in kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumîyi de temin edecek.

Evet, Avrupa'nın medeniyeti fazilet ve hüdâ üstüne tesis edilmediğinden, belki heves ve hevâ, rekabet ve tahakküm üzerine bina edildiğinden, şimdiye kadar medeniyetin seyyiatı hasenatına galebe edip ihtilâlcî komitelerle kurtlaşmış bir ağaç hükmüne girdiği cihetle; Asya medeniyetinin galebesine kuvvetli bir medar, bir delil hükmündedir. Ve az vakitte galebe edecektir.

Acaba istikbale karşı ehl-i îman ve İslâm için böyle maddî ve mânevî terakkiyata ve-

sile ve kuvvetli, sarsılmaz esbab varken ve demiryolu gibi istikbal saadetine yol açıldığı halde, nasıl me'yus olup ye'se düşüyorsunuz ve âlem-i İslâm'ın kuvve-i mâneviyesini kırıyorsunuz? Ve yeis ve ümitsizlikle zannediyorsunuz ki, *"dünya herkese ve ecnebilere terakki dünyasıdır fakat yalnız bîçare ehl-i İslâm için tedenni dünyası oldu!"* diye pek yanlış bir hatâyâ düşüyorsunuz.

Mâdem meylülistikmal (tekâmül meyli) kâinatta fitrat-ı beşeriyede fitraten dercedilmiş. Elbette beşerin zulüm ve hatasıyla başına çabuk bir kıyamet kopmazsa; istikbalde hak ve hakikat, Âlem-i İslâm'da nev'-i beşerin eski hatîatına keffâret olâcak bir saadet-i dünyeviyeyi de gösterecek inşâallah...

Evet bakınız, zaman hatt-ı müstakîm üzerine hareket etmiyor ki, mebde ve muntehâsı birbirinden uzaklaşsın. Belki küre-i arzın hareketi gibi bir daire içinde dönüyor. Bazan terakki içinde yaz ve bahar mevsimi gösterir. Bazan tedenni içinde kış ve fırtına mevsimini gösterir. *Her kıştan sonra bir bahar, her geceden sonra bir sabah olduğu gibi; nev-i beşerin dahi bir sabahı, bir baharı ola-*

cak inşâallah. Hakikat-ı İslâmiye'nin güneşi ile, sulh-u umumî dairesinde hakikî medeniyeti görmeyi Rahmet-i İlâhiyeden bekliyebilirsiniz.

Dersin başında, bir buçuk bürhanı dâvamıza şahit göstereceğiz demiştik. Şimdi bir bürhan mücmelen bitti. O dâvanın yarı bürhanı da şudur ki :

Fenlerin câsus gibi tedkikatıyla ve hadsiz tecrübelerle sâbit olmuş ki; kâinatın nizamında galib-i mutlak ve maksud-u bizzat ve Sâni'-i Zülcelâl'in hakikî maksadları, *hayır ve hüsün ve güzellik ve mükemmeliyettir.* Çünkü kâinata ait fenlerden her bir fen, küllî kaideleriyle bahsettiği nev' ve taifede öyle bir intizam ve mükemmeliyet gösteriyor ki, ondan daha mükemmel akıl bulamıyor. Meselâ : Tıbbâ ait teşrih-i beden-i insanî fenni ve kozmoğrafyaya tâbî (Manzume-i Şemsiye fenni; nebatât ve hayvanâta ait fenler gibi bütün fenlerin her birisi, küllî kaideleriyle o bahsettiği kısımda Sâni'-i Zülcelâl'in o nev'deki nizamında mu'cizat-ı kudreti-

ni ve hikmetini ve 32:17 أَحْسَنَ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

hakikatını gösteriyor.

Hem istikra-i tâmmе ve tecrübe-i umumî gösteriyor, netice veriyor ki :

Şer, kubh, çirkinlik, bâtıl, fenalık hilkat-ı kâinatta cüz'îdir. Maksud değil, tebeîdir ve dolayısıyladır. Yani meselâ; çirkinlik, çirkinlik için kâinata girmemiş, belki güzelliğın bir hakikatı çok hakikatlara inkılâb etmek için çirkinlik bir vâhid-i kıyasî olarak hilkata girmiş. Şer, hattâ şeytan dahi beşerin hadsiz terakkiyatına müsabaka ile vesile olmak için beşere musallat edilmiş. Bunlar gibi cüz'î şerler, çirkinlikler; küllî güzelliklere, hayırlara vesile olmak için kâinatta hâk edilmiş.

İşte kâinatta hakiki maksud ve netice-i hilkat istikra-i tâmmе ile isbat ediyor ki, hayır ve hüsün ve tekemmül esastır ve hakiki maksud onlardır. Elbette beşer bu kadar zulmî küfriyatlarıyla zemin yüzünü mülevves ve perişan ettikleri halde, cezasını görmeden ve kâinattaki maksud-u hakikiye mazhar olmadan dünyayı bırakıp ademe kaçamıyacak. Belki Cehennem hapsine girecek.

(35) Hem istikra-i tâmmе ile ve fenlerin tahkikatıyla sâbit olmuş ki; mahlûkat içinde en

mükerrem, en ehemmiyetli beşerdir. Çünkü beşer, hilkat-ı kâinattaki zâhirî esbab ve neticelerinin mâbeynindeki basamakları ve terselsül eden illetlerin ve sebeplerin münasebetlerini aklıyla keşfedip san'at-ı İlâhiyeyi ve muntazam hikmetli icadât-ı Rabbaniyenin taklidini san'atçıyla yapmak ve ef'al-i İlâhiyeyi anlamak için ve san'at-ı İlâhiyeyi bilmek ve cüz'î ilmiyle ve san'atlarıyla anlamak için bir mizan, bir mikyas, kendi cüz'î ihtiyariyle işlediği maddelerle, Halik-ı Zülcelâl'in küllî, muhit ef'al ve sıfatlarını bileerek kâinatın en eşref, en ekrem mahlûku beşer olduğunu isbat ediyor.

Hem İslâmiyet'in kâinata ve beşere ait hakikatlarının şهادetiyle mükerrem beşer içinde en eşref ve en âlâsı ehl-i hak ve hakikat olan ehl-i İslâmiyet; hem istikra-i tâmmeye ile, tarihlerin şهادetiyle, en mükerrem beşer içindeki en müşerref olan ehl-i hakkın içinde dahi bin mu'cizatı ve çok yüksek ahlâkının ve İslâmiyet ve Kur'an hakikatlarının şهادetiyle en efdal, en yüksek olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dır.

Madem bu yarı bürhanın üç hakikatı böyle haber veriyor. Acaba hiç mümkün mü-

dür ki, nev'-i beşer, şekavetiyle bu kadar fenlerin şehadetini cerhedip, bu istikrâ-i tâmmeyi kırıp, meşiet-i İlâhiyeye ve kâinatı içine alan hikmet-i Ezeliyeye karşı temerrüd edip, şimdiye kadar ekseriyetle yaptığı gibi o zâlimane vahşetinde ve mütemerridane küfründe ve dehşetli tahribatında devam edebilsin? Ve İslâmiyet aleyhinde bu hâlin devam etmesi hiç mümkün müdür?

Ben bütün kuvvetimle, hadsiz lisanım olsa, o hadsiz lisanlarla kasem ederim ki, âlemi bu nizam-ı ekmel ile, bu kâinatı zerreden seyyarata kadar, sinek kanadından semâvat kandillerine kadar nihayet bir hikmet-i intizam ile halkeden Hakîm-i Zülcelâl'e ve Sâni-i Zülcemâl'e o hadsiz lisanlarla kasem ediyoruz ki; beşer hiçbir cihetle bütün enva-i kâinata muhalif olarak ve küçük kardeşleri olan sair taifelere zıt olarak kâinattaki nizama, küllî şerleriyle muhalefet edip nev'-i beşerde şerrin hayra galebesine binler senede sebep olan o zakkumları yiyip hazmetmesi mümkün değil...

Bunun imkânı ancak ve ancak bu farz-ı muhal ile olabilir ki; beşer bu âleme ema-

net-i kübra mertebesinde ve halife-i rûy-i zemîn makamında sair envâ-ı kâinata büyük ve mükerrerrem bir kardeş olduğu halde en ed-na, en berbat, en perişan, en muzır ve ehemmiyetsiz, hırsızcasına ve dolayısıyla bu kâinat içine girmiş, karıştırmış. Bu farz-ı muhal, hiçbir cihetle kabul olunamaz.

Bu hakikat için, elbette bu yarım bürhanımız netice veriyor ki, âhirette Cennet ve Cehennem'in zarurî vücutları gibi, *hayır ve hak din istikbâlde mutlak galebe edecektir.* Tâ ki, nev'-i beşerde dahi sair neviler gibi hayır ve fazilet galib-i mutlak olacak. Tâ beşer de sair kâinattaki kardeşlerine müsâvi olabilsin ve sırr-ı hikmet-i ezeliye nev'-i beşerde dahi takarrur etti denilebilsin. (23)

Elhâsıl : Madem mezkûr kat'î hakikatlarla bu kâinatta en müntehab netice ve Halik'ın nazarında en ehemmiyetli mahlûk beşerdir. Elbette ve elbette ve hayat-ı bakiyede Cennet ve Cehennem'i, bilbedahe beşerdeki şimdiye kadar zâlimane vaziyetler Cehennem'in vücudunu ve fitratındaki küllî istidâdat-ı kemaliyesi ve kâinatı alâkadar eden hakaik-ı îmaniyesi, Cennet'i bedahet-

le istilzam ettiği gibi; her halde iki harb-i umumî ile ve kâinatı ağılattıran cinâyetleri ve yuttuğu zakkum şerlerini hazmetmediği için kustuğu ve zeminin bütün yüzünü pislendirdiği vaziyetiyle, beşeriyeti en berbat bir dereceye düşürüp bin senelik terakkiyatını zir ü zeber etmek cinâyetini beşer hazmetmeyecek.

Her halde çabuk başında bir kıyamet kopmazsa, hakaik-ı İslâmiye, beşeri esfel-i safilîn derece-i sukutundan kurtarmaya ve rûy-i zemin-i temizlemeğe ve sulh-u umumîyi temin etmeğe vesile olmasını Rahman-ı Rahîm'in rahmetinden niyaz ediyoruz ve ümid ediyoruz ve bekliyoruz.

③6 **İKİNCİ KELİME** ki; müddet-i hayatımda tecrübelerimle fikrimde tevellüd eden şudur :

Yeis en dehşetli bir hastalıktır ki, *Âlem-i İslâm'ın kalbine girmiş*. İşte o yeistir ki bizi öldürmüş gibi, garbda bir-iki milyonluk küçük bir devlet, şarkta yirmi milyon Müslümanları kendine hizmetkâr ve vatanlarını müstemleke hükmüne getirmiş. Hem o yeistir ki, yüksek ahlâkımızı öldürmüş, menfaat-ı umumiye-yi bırakıp menfaat-ı şahsiye-

ye nazarımızı hasrettirmiş. Hem o yeistir ki, kuvve-i mâneviyemizi kırmış. Az bir kuvvetle, imandan gelen kuvve-i mâneviye ile şarktan garba kadar istilâ ettiği halde; o kuvve-i mâneviye-i hârika, me'yusiyetle kırıldığı için, zâlim ecnebiler dört yüz seneden beri üç yüz milyon Müslümanı kendilerine esir etmiş. Hattâ bu yeis ile başkasının lâkaydı-⁵⁶ğını ve füturunu kendi tenbelliğine özür zannedip "Neme lâzım" der, "Herkes benim gibi berbattır" diye şehamet-i îmaniyeyi terkedip hizmet-i İslâmiyeyi yapmıyor. Madem bu derece bu hastalık bize bu zulmü etmiş, bizi öldürüyor; biz de o katilimizden kisası-

mızı alıp öldüreceğiz. لَا تَقْطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ

kılınıcı ile o yeisin başını parçalayacağız.

13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Hadîsinin ha- (37) مَا لَا يُدْرِكُ كَلَهُ لَا يُتْرَكُ كَلَهُ

kikatiyle belini kıracağız inşaallah.

Yeis; ümmetlerin, milletlerin "^{önser}seretan" denilen en dehşetli bir hastalığıdır. Ve ke-

malâta mâni ve أَنَا عِنْدَ حُسْرَظْنِ عَبْدِي فِي

hakikatına muhaliftir; korkak, aşağı ve âcizlerin şe'nidir, bahaneleridir. Şehamet-i İslâmiyenin şe'ni değildir. Hususan Arab gibi nev'-i beşerde medar-ı iftihar yüksek seciyelerle mümtaz bir kavmin şe'ni olamaz. Âlem-i İslâm milletleri Arab'ın metanetinden ders almışlar. *İnşâallah yine Arablar ye'si bırakıp İslâmiyet'in kahraman ordusu olan Türklerle hakikî bir teşanüd ve ittifak ile el ele verip Kur'an'ın bayrağını dünyanın her tarafında ilân edeceklerdir.*

ÜÇÜNCÜ KELİME ki; bütün hayatımda-^{ış} ki tahkikatımla ve hayat-ı içtimaiyenin çal-^{ış} kamasıyla hülâsa ve zübdesi bana kat'î bildirmiş ki : *Sıdk, İslâmiyet'in üssü'l-esasıdır ve ulvî seciyelerinin râbitasıdır ve hissiyat-ı ulviyesinin mizacıdır.* Öyle ise, hayat-ı içtimaiyemizin esası olan sıdkı, doğruluğu içimizde ihya edip onunla mânevî hastalıklarımızı tedâvi etmeliyiz.

③ Evet sıdk ve doğruluk İslâmiyet'in hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir. Riyakârlık, fîlî bir nevi yalancılıktır. Dalkavukluk ve tasannu alçakça bir yalancılıktır. Nifâk ve münâfıklık muzır bir yalancılıktır. Ya-

lancılık ise : Sâni'-i Zülcelâl'in kudretine if-tira etmektir.

Küfür, bütün envâiyle kizbdır, yalancılık-tır. İman sıdktır, doğruluktur. Bu sırra bi-naen kizb ve sıdkın ortasında hadsiz bir me-safe var; şark ve garb kadar birbirinden uzak olmak lâzım geliyor. Nar ve nur gibi birbirine girmemek lâzım. Halbuki gaddar siyaset ve zâlim propaganda birbirini karış-tırmış, beşerin kemalâtını da karıştırmış (Hâşiye).

(Hâşiye) : Ey kardeşlerim! Kırkbeş sene evvel Es-ki Said'in bu dersinden anlaşılıyor ki, o Said siyaset-le içtimaiyat-ı İslâmiye ile ziyade alâkadardır. Fakat sakın zannetmeyiniz ki, o, dini siyasete âlet veya ve-sile yapmak mesleğinde gitmiş. Haşâ, belki o bütün kuvvetiyle siyaseti dine âlet ediyormuş. Ve derdi ki : "Dinin bir hakikatını bin siyasete tercih ederim." Evet o zamanda kırk-elli sene evvel hissetmiş ki, ba-zı münafık zındıkların siyaseti dinsizliğe âlet etmeğe teşebbüs niyetlerine ve fikirlerine mukabil, o da bü-tün kuvvetiyle siyaseti İslâmiyetin hakaikına bir hiz-metkâr, bir âlet yapmağa çalışmış.

Fakat o zamandan yirmi sene sonra gördü ki : O gizli münafık zındıkların garblılaşmak bahanesiyle, siyaseti dinsizliğe âlet yapmalarına mukabil, bir kı-sım dindar ehl-i siyaset dini siyaset-i İslâmiyeye âlet etmeğe çalışmışlardı. İslâmiyet güneşi yerdeki ışıkla-

ra âlet ve tâbi olamaz. Ve âlet yapmak İslâmiyetin kıymetini tenzil etmektir, büyük bir cinayettir. Hattâ Eski Said o çeşit siyaset tarafgirliğinden gördü ki :

Bir sâlih âlim kendi fikr-i siyasîsine muvafık bir münafığı hararetle senâ etti ve siyasetine muhalif bir sâlih hocayı tenkid ve tefsik etti.

Eski Said ona dedi : “Bir şeytan senin fikrine yardım etse rahmet okutacaksın. Senin fikr-i siyasiyene muhalif bir melek olsa lânet edeceksin.” Bunun için

Eski Said : **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** dedi. Ve otuzbeş seneden beri siyaseti terk etti. (Hâşiye 1).

Said Nursî

(Hâşiye 1) : Siyaseti Yeni Said bütün bütün terk ettiği için bakmadığından, Eski Said'in siyasete temas eden Hutbe-i Şamiye dersinin (onun yerine) tercümesi yazıldı.

(Hâşiye) : Hem üstadımızın yirmi yedi senelik hayatı ve yüzotuz parça kitabı ve mektupları, üç mahkeme (*) ve hükûmet memurları tarafından tam tedkik edildiği ve aleyhinde çalışan zâlim mürted ve münafıklara karşı mecbur da olduğu halde, hattâ idamı için gizli emir verildiği halde, dini siyasete âlet ettiğine dair en ufak bir emâre bulamamaları, dini siyasete âlet etmediğini kat'î isbat ediyor. Ve hayatını

(*) Şimdi yüz mahkeme.

(Bu sıdk ve kizb, küfür ve îman kadar bir-⁽³⁹⁾
 birinden uzak. Asr-ı Saadette sıdk vâsıtasıyla Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın⁽⁴⁰⁾
 âlâ-yı illiyyîne çıkması ve o sıdk anahtarıyla hakaik-ı îmaniye ve hakaik-ı kâinat hazinesi⁽⁴¹⁾
açılması sırrıyla, içtimaiyat-ı beşeriye çarşısında sıdk en revaçlı bir mal ve satın al-
 nacak en kıymetli bir meta hükmüne geç-
 miş.

Ve kizb vasıtasıyla Müseylime-i Kezzab'ın emsâli, esfel-i sâfilîne sukut etmiş. Ve kizb o zamanda küfriyat ve hurafatın anah-
 tarı olduğunu o inkılâb-ı azîm gösterdiğin-
 den, kâinat çarşısında en fena, en pis bir
 mal olup, o malı satın almak değil; herkes
 nefret etmesi hükmüne geçen kizb ve yala-
 na, elbette o inkılâb-ı azîmin saff-ı evveli
 olan ve fitratlarında en revaçlı ve medar-ı
 iftihar şeyleri almak ve en kıymetli ve re-
 vaçlı mallara müşteri olmak fitratında bu-
 lunan Sahabeler; elbette, şüphesiz bilerek el-
 lerini yalana uzatmazlar. Kizb ile kendile-

yakından tanıyan biz Nur Şakirdleri ise, bu fevkalâ-
 de hale karşı hayranlık duymakta ve Risale-i Nur da-
 iresindeki hakiki ihlâsa bir delil saymaktayız.

Nur Şakirdleri

rini mülevves etmezler. Müseylime-i Kez-zab'a kendilerini benzetemezler. Belki bütün kuvvetleriyle ve meyl-i fitrîleriyle en revaçlı mal ve en kıymettar meta ve hakikatların anahtarı Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın âlâ-yı illiyyîne çıkmasının basamağı olan sıdk ve doğruluğa müşteri olup, mümkün olduğu kadar sıdk'tan ayrılmamağa çalıştıklarından, ilm-i Hadisce ve ulema-i şeriat içinde bir kaide-i mukarrere olan "*Sahabeler, daima doğru söylerler. Onlardaki rivâyet, tezkiyeye muhtaç değil. Peygamberden (Aleyhissalâtü Vesselâm) rivayet ettikleri Hadîsler, bütün Sahihdir.*" diye ehl-i şeriat ve ehl-i Hadîsin ittifakına kat'î hüccet bu mezkûr hakikattir.

İşte Asr-ı Saadetteki inkılâb-ı azîm, sıdk ile kizb, îman ile küfür kadar birbirinden uzak iken zaman geçtikçe gele gele birbirine yakınlaştı. Ve siyaset propagandası bazan yalana ziyade revaç verdi. Fenalık ve yalancılık bir derece meydan aldı. İşte bu hakikat içindir ki sahabelere kimse yetişemez. "Yirmiyedinci Söz"ün zeyli olan sahabeler hakkındaki risaleye havale edip kısa kesiyoruz.

Ey bu Cami-i Emevî'deki kardeşlerim! Ve kırk-elli sene sonra âlem-i İslâm mescid-i kebirindeki dört yüz milyon ehl-i îman olan ihvanımız! *Necat yalnız sıdkla, doğrulukla olur. "Urvetü'l-vüska" sıdktır. Yani, en muhkem ve onunla bağlanacak zincir doğruluktur.*

5-492 110 *İş-82* Amma maslahat için kizb ise, zaman onu neshetmiş. Maslahat ve zaruret için bazı âlim "muvakkat" fetvâsı vermişler. Bu zamanda o fetvâ verilmez. Çünkü o kadar su-i isti'mal edilmiş ki, yüz zararı içinde bir menfaati olabilir. Onun için hüküm maslahata bina edilmez.

Meselâ : Seferde namazı kasretmenin sebebi, meşakkattir. Fakat illet olamaz. Çünkü, muayyen bir haddi yok. Su-i isti'male düşebilir. Belki illet yalnız sefer olabilir. Aynen öyle de, maslahat dahi yalan söylemeye illet olamaz. Çünkü muayyen bir haddi⁽⁴³⁾ yok, su-i isti'male müsait bir bataklıktır. Hüküm-ü fetvâ ona bina edilmez. Öyle ise

إِمَّا الصِّدْقُ وَإِمَّا السُّكُوتُ Yâni yol

ikidir, üç değildir. Ya doğru, ya yalan, ya sükût değildir.

İşte şimdi beşerin ortadaki dehşetli yalancılığıyla ve tezviratlarıyla emniyet-i umumiyenin ve rûy-i zemin âsâyişlerinin zir ü zember olması kizble ve maslahatın su-i istimali ile olmasından, elbette o üçüncü yolu kapatmağa beşeri mecbur ediyor ve kat'î emir veriyor. Yoksa, bu yarım asırda gördükleri umumî harpler ve dehşetli inkılâplar ve sukutlar ve tahribatlar, başlarına bir kıyameti koparacak.

Evet her söylediğin doğru olmalı, fakat her doğruyu söylemek doğru değil. Bazen zarar verse sükût etmek. Yoksa yalana hiç fetva yok. Her söylediğin hak olmalı, fakat her hakkı söylemeğe senin hakkın yok. Çünkü hâlis olmazsa su-i tesir eder; hak, haksızlıkta sarf olur.

DÖRDÜNCÜ KELİME : Bütün hayatımda, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeden kat'î bildiğim ve tahkikatların bana verdiği netice şudur ki :

② Muhabbete en lâayık şey muhabbettir ve husumete en lâayık sıfat husumettir. Yâni, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi temin eden ve saadete sevk eden muhabbet ve sevmek sı-

fatı, en ziyade sevilmeğe ve muhabbete lâ-yıktır. Ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi zir ü zeber eden düşmanlık ve adâvet, her şeyden ziyade nefrete ve adâvete ve ondan çekilmeğe müstahak ve çirkin ve muzır bir sıfattır. Bu hakikat Risale-i Nur'un "*Yirmi-ikinci Mektub*"'unda izahıyla beyan edildiğinden burada kısa bir işaret ediyoruz. Şöyle ki :

Husumet ve adâvetin vakti bitti. İki harb-i umumî adâvetin ne kadar fena ve tahrib edici ve dehşetli zulüm olduğunu gösterdi. İçinde hiçbir fayda olmadığı tezâhür etti. Öyle ise, *düşmanlarımızın seyyiatı —tecavüz olmamak şartıyla— adâvetinizi celbetmesin. Cehennem ve azab-ı İlâhî kâfidir onlara...*

m: 243 Bazan insanın gururu ve nefisperestliği, şuursuz olarak ehl-i îmâna karşı haksız olarak adâvet eder; kendini haklı zanneder. Halbuki, bu husumet ve adâvetle, ehl-i îmâna karşı muhabbete vesile olan îman, İslâmiyet ve cinsiyet gibi kuvvetli esbabı istihfaf etmektir, kıymetlerini tenzil etmektir. Adâvetin ehemmiyetsiz esbablarını, muhab-

betin dağ gibi sebeblerine tercih etmek gibi bir divâneliktir.

Madem muhabbet adâvete zıttır. Ziya ve zulmet gibi hakiki içtima edemezler. Hangisinin esbabı galib ise, o hakikatiyle kalbde bulunacak! Onun zıddı hakikatiyle olmayacak. Meselâ : Muhabbet hakikatiyle bulunsa, o vakit adâvet şefkate, acımağa inkılâb eder. Ehl-i îmana karşı vaziyet budur. Yahut adâvet hakikatiyle kalbde bulunsa, o vakit muhabbet mümaşât ve karışmamak, zâhiren dost olmak suretine döner. Bu ise tecâvüz etmiyen ehl-i dalâlete karşı olâbilir. Evet muhabbetin sebepleri; îman, İslâmiyet, cinsiyet ve insaniyet gibi nuranî, kuvvetli zincirler ve mânevî kal'alardır. Adâvetin sebepleri, ehl-i îmana karşı küçük taşlar gibi bir kısım hususî sebeblerdir. Öyle ise bir Müslümana hakikî adâvet eden, o dağ gibi muhabbet esbablarını istihfaf etmek hükümünde büyük bir hatâdır.

Elhâsıl : Muhabbet, uhuvvet, sevmek İslâmiyetin mizacıdır, râbitasıdır. Ehl-i adâvet, mizacı bozulmuş bir çocuğa benziyor ki, ağlamak ister, birşey arıyor ki onunla ağla-

sın. Sinek kanadı kadar ehemmiyetsiz bir-
şey, ağlamasına bahane olur. Hem insafsız,
bedbîn bir adama benzer ki, *su-i zan müm-kün oldukça hüsn-ü zan etmez*. Bir seyyie ile
on haseneyi örter. Bu ise, seciye-i İslâmiye
olan insaf ve hüsn-ü zan bunu reddeder.

BEŞİNCİ KELİME : Meşveret-i şer'iyeden
aldığım ders budur : Şu zamanda bir ada-
mın bir günahı, bir kalmıyor. Bazan büyür,
sirayet eder, yüz olur. Birtek hasene bazan
bir kalmıyor. Belki bazan binler dereceye te-
rakki ediyor. Bunun sırr-ı hikmeti şudur :

Hürriyet-i şer'iyeye ile meşveret-i meşrua,
hakiki milliyetimizin hâkimiyetini gösterdi.
Hakikî milliyetimizin esası, ruhu ise İslâ-
miyettir. Ve Hilâfet-i Osmaniye ve Türk Or-
dusunun o milliyete bayraktarlığı itibariye-
le, o İslâmiyet milliyetinin sadefî ve kal'ası
hükmünde Arab ve Türk hakikî iki kardeş,
o kal'a-i kudsiyenin nöbetarlarıdır.

İşte bu kudsî milliyetin râbitasıyla, umum
ehl-i İslâm birtek aşiret hükmüne geçiyor.
Aşiretin efradı gibi İslâm taifeleri de, bir-
birine uhuvvet-i İslâmiye ile mürtebit ve alâ-
kadar olur. Birbirine mânen (lüzum olsa

maddeten) yardım eder. Gûya bütün İslâm taifeleri bir silsile-i nuraniye ile birbirine bağlıdır.

Nasılki bir aşiretin bir ferdi bir cinayet işlese, o aşiretin bütün efradı, o aşiretin düşmanı olan başka aşiretin nazarında müttehem olur. Gûya herbir ferd o cinayeti işlemiş gibi, o düşman aşiret onlara düşman olur. O tek cinâyet, binler cinâyet hükmüne geçer. Eğer o aşiretin bir ferdi o aşiretin mahiyetine temas eden medar-ı iftihar bir iyilik yapsa, o aşiretin bütün efradı onunla iftihar eder. Gûya herbir adam, aşirette o iyiliği yapmış gibi iftihar eder.

İşte bu mezkûr hakikat içindir ki, bu zamanda, hususan kırk(elli) sene sonra seyyie, fenalık işleyenin üstünde kalmaz. Belki milyonlar nüfus-u İslâmiye'nin hukuklarına tecâvüz olur. Kırk-elli sene sonra çok misalleri görülecek.

Ey bu sözlerimi dinleyen bu Cami-i Emevî'deki kardeşler ve kırk-elli sene sonra Âlem-i İslâm Camiindeki ihvân-ı Müslimîn! "Biz zarar vermiyoruz, fakat menfaat vermeğe iktidarımız yok, onun için mâzuruz."

diye böyle özür beyan etmeyiniz. Bu özü-
nüz kabul değil. Tenbelliğiniz ve “Neme lâ-
zım” deyip çalışmamanız ve ittihad-ı İslâm
ile, milliyet-i hakikiye-i İslâmiye ile gayre-
te gelmediğiniz, sizler için gayet büyük bir
zarar ve bir haksızlıktır.

İşte seyyie böyle binlere çıktığı gibi, bu
zamanda hasene —yâni İslâmiyetin kudsiye-
tine temas eden iyilik— yalnız işleyene mün-
hasır kalmaz. Belki o hasene, milyonlar ehl-i
îmana mânen faide verebilir. Hayat-ı mâne-
viye ve maddiyesinin râbıtasına kuvvet ve-
rebilir. Onun için “Neme lâzım” deyip ken-
dini tenbellik döşegine atmak zamanı değil!..

Ey bu Cami'deki kardeşlerim ve kırk-elli-
sene sonraki Âlem-i İslâm Mescid-i Kebirin-
deki ihvânlarım! Zannetmeyiniz ki, ben bu
ders makamına size nasihat etmek için çık-
tım. Belki buraya çıktım, sizde olan hakkı-
mızı dâvâ ediyoruz. Yâni, Kürd gibi küçük
taifelerin menfaatı ve saadet-i dünyeviyele-
ri ve uhreviyeleri, sizin gibi büyük ve mu-
azzam taife olan Arap ve Türk gibi hâkim
üstadlarla bağlıdır. Sizin tenbelliğiniz ve fü-
turunuz ile biz bîçâre küçük kardeşleriniz

olan İslâm taifeleri zarar görüyoruz. Hususan ey muazzam ve büyük ve tam intibaha gelmiş veya gelecek olan Arablar! En evvel bu sözler ile sizinle konuşuyorum. Çünkü bizim ve bütün İslâm taifelerinin üstadlarımız ve imamlarımız ve İslâmiyet'in mücâhidleri sizlerdiniz. Sonra muazzam Türk Milleti o kudsî vazifenize tam yardım ettiler.

Onun için tenbellikle günahınız büyüktür. Ve iyiliğiniz ve haseneniz de gayet büyük ve ulvîdir. Hususan kırk-elli sene sonra Arab taifeleri, Cemahir-i Müttefika-i Amerika gibi, en ulvî bir vaziyete girmeğe, esarette kalan hâkimiyet-i İslâmiyeyi eski zaman gibi küre-i arzın nısfında, belki ekserisinde te'sisine muvaffak olmanızı Rahmet-i İlâhiyeden kuvvetle bekliyoruz. Bir kıyamet çabuk kopmazsa inşâallah nesl-i âti görecek.

Sakın kardeşlerim! Tevehhüm, tahayyül etmeyiniz ki, ben bu sözlerimle siyasetle iş-tigal için himmetinizi tahrik ediyorum. Hâşâ! *Hakikat-ı İslâmiye bütün siyasâtın fevkindedir. Bütün siyasetler ona hizmetkâr olabilir. Hiçbir siyasetin haddi değil ki, İslâmiyeti kendine âlet etsin.*

Ben kusurlu fehminle şu zamanda, hey'-et-i içtimaiye-i İslâmiyeyi, çok çark ve dolapları bulunan bir fabrika suretinde tasavvur ediyorum. O fabrikanın bir çarkı geri kalsa, yahut bir arkadaşı olan başka bir çarka tecâvüz etse, makinenin mihanikiyeti bozulur. Onun için ittihad-ı İslâm'ın tam zamanı gelmeye başlıyor. Birbîrinizin şahsî kusurlarına bakmamak gerektir!

Bunu da teessüf ve teellüm ile size beyan ediyorum ki : Ecnebilerin bir kısmı, nasıl kıymettar malımızı ve vatanlarımızı bizden aldılar. Onun bedeline çürük bir fiat verdiler.

Aynen öyle de, yüksek ahlâkımızı ve yüksek ahlâkımızdan çıkan ve hayat-ı içtimaiyeye temas eden seciyelerimizin bir kısmını da bizden aldılar. Terakkilerine medar ettiler. Ve onun fiatı olarak bize verdikleri sefihane ahlâk-ı seyyieleridir, sefihane seciyeleridir. Meselâ :

Bizden aldıkları seciye-i milliye ile, bir adam onlarda der : "Eğer ben ölsem milletim sağ olsun. Çünkü milletimin içinde bir hayat-ı bakiyem var." İşte bu kelimeyi bizden almışlar ve terakkiyatlarında en metin

esas da budur. Bizden hırsızlamışlar. Bu kelime ise din-i haktan ve îman hakikatlarından çıkar. O bizim, ehl-i îmanın malıdır. Halbuki ecnebilere içimize giren pis ve fena seciye itibariyle bir hodgâm adam bizde diyor : “Ben susuzluktan ölsem, yağmur hiçbir daha dünyaya gelmesin. Eğer ben görmezsem bir saadeti, dünya istediği gibi bozulsun.” İşte bu ahmakane kelime dinsizlikten çıkıyor, âhireti bilmemekten geliyor. Hâriçten içimize girmiş, zehirliyor. Hem o ecnebilerin bizden aldıkları fikr-i milliyetle bir ferdi, bir millet gibi kıymet alıyor. Çünkü *bir adamın kıymeti, himmeti nisbetindedir. Kimin himmeti milleti ise, o kimse tek başıyla kü-m-çük bir millettir.*

Bazılarımızdaki dikkatsizlikten ve ecnebi-lerin zararlı seciyelerini almamızdan, kuvvetli ve kudsî İslâmî milliyetimizle beraber herkes “nefsî! nefsi” demekle ve milletin menfaatını düşünmemekle —menfaat-ı şahsiyesini düşünmekle— bin adam, bir adam hükmüne sukut eder.

مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ نَفْسَهُ فَلَيْسَ مِنَ الْإِنْسَانِ
لَإِنَّهُ مَدَنِيٌّ بِالطَّبْعِ

Yâni : Kimin himmeti yalnız nefsi ise, o insan değil. Çünkü insanın fitratı medenîdir. Ebna-i cinsini mülâhazaya mecburdur. Hayat-ı içtimaiye ile hayat-ı şahsiyesi devam edebilir. Meselâ : Bir ekmeği yese, kaç elle-re muhtaç ve ona mukabil o elleri mânen öptüğünü ve giydiği libasla kaç fabrikayla alâkadar olduğunu kıyas ediniz. Hayvan gibi bir postla yaşıyamadığından ebnâ-i cinsiyle fitraten alâkadar olduğundan ve onlara mânevî bir fiat vermeğe mecbur bulunduğu⁽⁵¹⁾ dan fitratıyla medeniyetperverdir. Menfaat-ı şahsiyesine hasr-ı nazar eden, insanlıktan çıkar, mâsum olmayan câni bir hayvan olur. Birşey elinden gelmese, hakikî özü olsa o müstesna!

ALTINCI KELİME : Müslümanların hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyedeki saadetlerinin anahtarı meşveret-i şer'iyyedir.

54 وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ ٥٤ Âyet-i Kerîmesi, şûrâyı

esas olarak emrediyor. Evet nasılkî, nev'-i^{51/75} beşerdeki telâhuk-u efkâr ünvanı altında asırlar ve zamanların tarih vasıtasıyla bir-biriyle meşvereti, bütün beşeriyetin terak-

kiyatı ve fûnununun esası olduğu gibi, en büyük kıt'a olan Asya'nın en geri kalmasının bir sebebi o şûrâ-yı hakikiyeyi yapmamasıdır.

Asya Kıt'asının ve istikbâlinin keşşafı ve miftahı şûra'dır. Yâni, nasıl fertler birbiriyle meşveret eder; taifeler, kıt'alar dahi o şûrayı yapmaları lâzımdır ki, üçyüz belki dört yüz milyon İslâm'ın ayaklarına konulmuş çeşit çeşit istibdatların kayıtlarını, zincirlerini açacak, dağıtacak; meşveret-i şer'iyye ile şehamet ve şefkat-i îmaniyeden tevellüd eden hürriyet-i şer'iyyedir ki, o hürriyet-i şer'iyye, âdâb-ı şer'iyye ile süslenip garb medeniyet-i sefîhanesindeki seyyiatı atmaktır. İmandan gelen hürriyet-i şer'iyye iki esası emreder:

(52)

أَنْ لَا يُذَلَّلَ وَلَا يَتَذَلَّلَ مَنْ كَانَتْ عِبَادَتُهُ لِلَّهِ لَا يَكُونُ

عِبَادًا لِلْعِبَادِ لَا يَجْعَلُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ 3.61

نَعَمْ : الْحُرِّيَّةُ الشَّرْعِيَّةُ عَطِيَّةُ الرَّحْمَنِ

Yâni: İman bunu iktiza ediyor ki, tahakküm ve istibdad ile başkasını tezlil etme-

mek ve zillete düşürmemek.. ve zâlimlere tezellül etmemek.. *Allah'a hakikî abd olan, başkalara abd olamaz.* Birbirinizi —Allah'tan başka— kendinize Rab yapmayınız. Yâni, Allah'ı tanımayan, herşeye, herkese nisbetine göre bir rubûbiyet tevehhüm eder, başına musallat eder. Evet hürriyet-i şer'iyeye Cenab-ı Hakk'ın Rahman, Rahîm tecellisiyle bir ihsanıdır ve îmanın bir hassasıdır.

فَلْيَحْزَأِ الصِّدْقُ وَلَا عَاشَ الْيَأْسُ فَلْتَدُومِ الْمَحَبَّةُ وَلْتَقْوَى
الشُّورَى وَالْمَلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهَوَى وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى

Yaşasın sıdk! Ölsün yeis! Muhabbet devam etsin!. Şûra kuvvet bulsun!. Bütün levâm ve itâb ve nefret, hevâ ve hevese tâbi olanlara olsun. Selâm ve selâmet Hüdâ'ya tâbi olanlar üstüne olsun. Âmin...

Eğer denilse : Neden şûraya bu kadar ehemmiyet veriyorsun? Ve beşerin, hususan Asya'nın, hususan İslâmiyet'in hayatı ve terakkisi nasıl o şûra ile olabilir?

Elcevab : Nur'un Yirmibirinci Lem'a-i İhlâsında izah edildiği gibi; haklı şûra ihlâs ve tesanüdü netice verdiğinden, üç elif, yüz-

onbir olduğu gibi, ihlâs ve tesanüd-ü hakikî ile üç adam yüz adam kadar millete fayda verebilir. Ve on adamın hakikî ihlâs ve tesânüd ve meşveretin sırrı ile, bin adam kadar iş gördüklerini çok vukuat-ı tarihiye bize haber veriyor. Madem beşerin ihtiyacâtı hadsiz ve düşmanları nihayetsiz ve kuvveti ve sermayesi pek cüz'î; hususan dinsizlikle canavarlaşmış, tahribatçı, muzır insanların çoğalmasıyla elbette ve elbette, o hadsiz düşmanlara ve o nihayetsiz hâcetlere karşı, îmandan gelen nokta-i istinad ve o nokta-i istimdad ile beraber hayat-ı şahsiye-i insaniyesi dayandığı gibi hayat-ı içtimaiyesi de yine îmanın hakaikından gelen şûra-yı şer'î ile yaşayabilir, o düşmanları durdurur, o hâcetlerin teminine yol açar.

* * *

ARABÎ HUTBE-İ ŞÂMİYE'NİN ZEYLİNİN KISA BİR TERCÜMESİ

Tr: 101 (+)

Hutbe-i Şâmiye'nin Arabî Zeylinde, gayet lâtif bir temsil ile îmandan gelen mânevî ve kırılmaz bir kahramanlık gösteriyor. Bu mes'elemiz münasebetiyle bir hülâsasını beyan ediyoruz :

n. 321

Hürriyetin başında Sultan Reşad'ın Rumeliye seyahatı münasebetiyle Vilâyat-ı Şarkiye nâmına ben de refakat ettim. Şimendiferimizde iki mektepli mütefennin arkadaşla bir mübahese oldu. Benden sual ettiler ki : "Hamiyet-i diniye mi, yoksa hamiyet-i milliye mi daha kuvvetli, daha lâzım?"

O zaman dedim : Biz müslümanlar indimizde ve yanımızda din ve milliyet bizzat müttehittir. İtibarî, zahirî, ârızî bir ayrılık var. Belki din, milliyetin hayatı ve ruhudur. İkisine birbirinden ayrı ve farklı bakıldığı zaman; hamiyet-i diniye, avâm ve havassa şâmil oluyor. Hamiyet-i milliye, yüzden bi-

risine —yâni menâfî-i şahsiyesini millete fedâ edene— has kalır. Öyle ise, hukuk-u umumiye içinde hamiyet-i diniye esas olmalı. Hamiyet-i milliye, ona hâdim ve kuvvet ve kal'ası olmalı. Hususan biz şarklılar garblılar gibi değiliz. İçimizde kalblere hâkim hiss-i dinîdir. Kader-i Ezelî ekser Enbiyayı şarkta göndermesi işaret ediyor ki, yalnız hiss-i dinî şarkı uyandırır, terakkiye sevkeder. Asr-ı Saadet ve Tâbiîn bunun bir bürhan-ı kat'îsidir.

Ey bu hamiyet-i diniye ve milliyeden hangisine daha ziyade ehemmiyet vermek lâzım geldiğini soran bu şimendifer denilen medrese-i seyyarede ders arkadaşlarım! Ve şimdi zamanın şimendiferinde istikbal tarafına bizimle beraber giden bütün mektepliler! Sizde de derim ki :

“Hamiyet-i diniye ve İslâmiyet milliyeti, Türk ve Arab içinde tamamıyla mezcolmuş ve kabil-i tefrik olamaz bir hale gelmiş. Hamiyet-i İslâmiye, en kuvvetli ve metin ve Arştan gelmiş bir zincir-i nuranîdir. Kırılmaz ve kopmaz bir urvetü'l-vüskadır. Tahrib edilmez, mağlûb olmaz bir kudsî kal'a-

dır” dediğim vakit, o iki münevver mektep muallimleri bana dediler : “Delilin nedir? Bu büyük davâya büyük bir hüccet ve gayet kuvvetli bir delil lâzım? Delil nedir?”

Birden şimendiferimiz tünelden çıktı. Biz de başımızı çıkardık, pencereden baktık. Altı yaşına girmemiş bir çocuğu şimendiferin (51) tam geçeceği yolun yanında durmuş gördük. O iki muallim arkadaşlarıma dedim :

İşte bu çocuk lisan-ı hâliyle سوالimize tam cevap veriyor. Benim bedelime o mâsum çocuk bu seyyar medresemizde üstadımız olsun. İşte lisan-ı hâli bu gelecek hakikatı der :

Bakınız bu dabbetülarz, dehşetli hücum ve gürültüsü ve bağırmasıyla ve tünel deliğinden çıkıp hücum ettiği dakikada, geçeceği yolda bir metre yakınlıkta o çocuk duruyor. O dabbetülarz tehdidiyle ve hücumunun tahakkümü ile bağırarak tehdid ediyor. “Bana rast gelenlerin vay hâline” dediği halde o mâsum yolunda duruyor. Mükemmel bir hürriyet ve hârika bir cesaret ve kahramanlıkla, beş para onun tehdidine ehemmiyet vermiyor. Bu dabbetülarzın hü-

cumunu istihfaf ediyor ve kahramancılığıyla diyor : “Ey şimendifer! Sen ra'd ve gök gürültüsü gibi bağırmanla beni korkutamazsın.”

Sebat ve metanetinin lisan-ı haliyle güya der : “Ey şimendifer, sen bir nizamın esirisin. Senin gem'in, senin dizginin, seni gezdirenin elindedir. Senin bana tecâvüz etmen haddin değil. Beni istibdadın altına alamazsın. Haydi yolunda git, kumandanının izniyle yolundan geç.”

İşte ey bu şimendiferdeki arkadaşlarım ve elli sene sonra fenlere çalışan kardeşlerim! Bu mâsum çocuğun yerinde Rüstem-i İrânî ve Herkül-ü Yunanî o acîb kahramanlıklarıyla beraber tayy-ı zaman ederek, o çocuk yerinde burada bulunduklarını farzediniz. Onların zamanında şimendifer olmadığı için, elbette şimendiferin bir intizam ile hareket ettiğine bir itikadları olmayacak. Birden bu tünel deliğinden, başında ateş, nefesi gök gürültüsü gibi, gözlerinde elektrik berkleri olduğu halde birden çıkan şimendiferin dehşetli tehdid hücumuyla Rüstem ve Herkül tarafına koşmasına karşı, o iki kahraman ne

kadar korkacaklar, ne kadar kaçacaklar!.. O harika cesaretleriyle bin metreden fazla kaçacaklar. Bakınız, nasıl bu dabbetülarzın tehdidine karşı hürriyetleri, cesaretleri mahvolur. Kaçmaktan başka çare bulamıyorlar. Çünkü onlar, onun kumandanına ve intizamına itikad etmedikleri için muti bir merkebe zannetmiyorlar. Belki gayet müdhiş, parçalayıcı vagon cesametinde yirmi arslanı arkasına takmış bir nevi arslan tevehhüm ederler.

Ey kardeşlerim ve ey elli sene sonra bu sözleri işiten arkadaşlarım! İşte altı yaşına girmeyen bu çocuğa o iki kahramandan ziyade cesaret ve hürriyet veren ve çok mer-tebe onların fevkinde bir emniyet ve korkmamak hâletini veren; o mâsumun kalbinde hakikatın bir çekirdeği olan, şimendiferin intizamına ve dizgini bir kumandanın elinde bulunduğu ve cereyanı bir intizam altında ve birisi onu kendi hesabıyla gezdirmesine olan itikadı ve İtmi'nani ve İmanı dır. Ve o iki kahramanı gayet korkutan ve vicdanlarını vehme esir eden, onların —onun kumandanını bilmemek ve intizamına inanmamak olan— câhilâne itikadsızlıklarıdır.

Bu temsilde o mâsum çocuğun îmanından gelen kahramanlık gibi, bin senede İslâm taifelerinin birkaç aşiretinin (Türk ve Türkleşmiş milletin) kalbinde yerleşen îman ve itikad cihetiyle rûy-i zeminde yüz mislinden ziyade devletlere, milletlere karşı îmanından gelen bir kahramanlıkla, İslâmiyet ve kemalât-ı mâneviyenin bayrağını Asya ve Afrika'da ve yarı Avrupa'da gezdiren ve "ölsem şehidim, öldürsem gaziyim" deyip ölmü gülerek karşılamakla beraber, dünyadaki müteselsil düşman hâdisatlara karşı da, hatta mikroptan kuyruklu yıldızlara kadar beşerin küllî istidadına karşı düşmanlık vaziyetini alan o dehşetli şimendiferlerin tehditlerine karşı, îmanın kahramanlığıyla mukabele edip korkmayan; kaza ve kader-i İlâhiyeye karşı îmanın teslimiyetiyle korkmak, dehşet almak yerinde, hikmet ve ibret ve bir nevi saadet-i dünyeviyeyi kazanan başta Türk ve Arab taifeleri ve bütün Müslüman kabileleri —o mâsum çocuk gibi— fevkalâde bir mânevî kahramanlık gösterdikleri gösteriyor ki : İstikbalin hâkim-i mutlakı, âhirette olduğu gibi dünyada da İslâmiyet milliyetidir.

O iki temsilde, o iki acîb kahramanın pek acîb korku ve telâşlarına ve elemlerine sebeb, onların adem-i itikadları ve cehaletleri ve dalâletleri olduğu gibi.. Risale-i Nur'un yüzer hüccetlerle isbat ettiği bir hakikatı ki, bu Risalenin mukaddemesinde bir-iki misâli söylenmiş. Mesele şudur ki :

24 Küfür ve dalâlet, bütün kâinatı ehl-i da-
28 lâlete binler müthiş düşmanlar taifeleri ve silsileleri gösteriyor. Kör kuvvet, serseri tesadüf, sağır tabiat elleriyle, manzume-i şemsiyeden tut, ta kalbdeki verem mikrôplarına kadar binler taife düşmanlar bîçâre beşere hücum ettiklerini ve insanın câmi' mahiyeti ve küllî istidadâtı ve hadsiz ihtiya-câtı ve nihayetsiz arzularına karşı mütemadiyen korku, elem, dehşet ve telâş verme-
105 siyle küfür ve dalâlet bir Cehennem zakku-mu olduğunu ve bu dünyada da sahibini bir Cehennem içine koyduğunu.. din ve îmandan hâriç binler fen ve terakkiyat-ı beşeriye o Rüstem ve Herkül'ün kahramanlıkları gibi beş para fayda vermediğini.. yalnız iptal-i his nev'inden muvakkaten o elîm korkuları hissetmemek için sefahet ve sarhoşlukla şırınga ediyor. 63

İşte îman ve küfrün müvazenesi âhîrette Cennet ve Cehennem gibi meyveleri ve neticeleri verdiği gibi; dünyada da îman bir mânevî Cenneti temin ve ölümü bir terhis tezkeresine çevirmesini.. ve küfür dünyada dahi bir mânevî Cehennem ve hakikî saadet-i beşeriyeyi mahvetmesi ve ölümü bir idam-ı ebedî mahiyetine getirmesini, kat'î ve his ve şuhuda istinad eden Risale-i Nur'un yüzer hüccetlerine havale edip kısa kesiyoruz.

Bu temsilin hakikatını görmek isterseniz başınızı kaldırınız, bu kâinata bakınız. Ne kadar şimendifer misillû balon, otomobil, tayyare, berriye ve bahriye gemiler.. karada, denizde, havada Kudret-i Ezeliyenin nizam ve hikmetle halkettiği yıldızların kürelerine ve kâinat ecramına ve hâdisatın silsilelerine ve müteselsil vakıatlarına bakınız.

Hem âlem-i şhadette ve cismanî kâinata bunların vücudu gibi, âlem-i ruhanî ve mâneviyatta Kudret-i Ezeliyenin daha acîb müteselsil nazîreleri var olduğunu akli bulunan tasdik eder, gözü bulunan çoğunu görebilir.

438 İşte kâinat içinde maddî ve mânevî bütün bu silsileler, îmansız ehl-i dalâlete hücum ediyor, tehdit ediyor, korku veriyor, kuvve-i mâneviyesini zir ü zeber ediyor. 49 Ehl-i îmana değil tehdit ve korkutmak belki sevinç ve saadet, ünsiyet ve ümit ve kuvvet veriyor. Çünkü ehl-i îman, îman ile görüyor ki, o hadsiz silsileleri, maddî ve mânevî şimendiferleri, seyyar kâinatlari mükemmel intizam ve hikmet dairesinde birer vazifeye sevkeden bir Sâni-i Hakîm onları çalıştırıyor. Zerre miktar vazifelerinde şaşır-mıyorlar, birbirine tecâvüz edemiyorlar. Ve kâinattaki kemâlât-ı san'ata ve tecelliyat-ı cemâliyyeye mazhar olduklarını görüp kuvve-i mâneviyeyi tamamiyle eline verip, saadet-i ebediyenin bir nümunesini îman gösteriyor. 62

İşte ehl-i dalâletin îmansızlıktan gelen dehşetli elemlerine ve korkularına karşı hiçbir şey, hiçbir fen, hiçbir terakkiyat-ı beşeriye buna karşı bir teselli veremez, kuvve-i mâneviyeyi temin edemez. Cesareti zir ü zeber olur. Fakat muvakkat gaflet perde çeker, aldatır.

Ehl-i îman, îman cihetiyle değil korkmak

ve kuvve-i mâneviyesi kırılmak, belki o temsildeki mâsum çocuk gibi fevkalâde bir kuvvet-i mâneviye ve bir metanetle ve îmandaki hakikatla onlara bakıyor. Bir Sâni-i Hakîm'in hikmet dairesinde tedbir ve idaresini müşahede eder, evham ve korkulardan kurtulur. "Sâni-i Hakîm'in emri ve izni olmadan bu seyyar kâinatlar hareket edemezler, ilişemezler." deyip anlar. Kemal-i emniyetle hayat-ı dünyeviyesinde de derecesine göre saadete mazhar olur. Kimin kalbinde îmandan ve din-i haktan gelen bu hakikat çekirdeği —vicdanında— bulunmazsa ve nokta-i istinadı olmazsa, bilbedahe temsildeki Rüstem ve Herkül'ün cesaretleri ve kahramanlıkları kırıldığı gibi, onun cesareti ve kuvve-i mâneviyesi müzmâhil olur ve vicdanı tefessüh eder. Ve kâinatın hâdisatına esir olur. Herşeye karşı korkak bir dilenci hükmüne düşer. İmanın bu sırr-ı hakikatını ve dalâletin de bu dehşetli şekavet-i dünyeviyesini Risale-i Nur yüzer kat'î hüccetlerle isbat ettiğine binaen, bu pek uzun hakikatı kısa kesiyoruz.

Acaba en ziyade kuvve-i mâneviyeye ve teselliye ve metanete ihtiyacını hissetmiş bu

asırdaki beşer, bu zamanda o kuvve-i mânevîyeyi ve teselliye ve saadeti temin eden ve İslâmiyet ve îmandaki nokta-i istinad olan hakaik-ı îmanîyeyi bırakıp, garblılaştırmak ünvanı ile İslâmiyet milliyetinden istifade yerine, bütün bütün kuvve-i mânevîyeyi kırıp ve teselliye mahveden ve metânetini kıran dalâlet ve sefahete ve yalancı politika ve siyasete dayanmak ne kadar maslahat-ı beşeriyeden ve menfaat-ı insaniyeden uzak bir hareket olduğunu pek yakın bir zamanda intibaha gelmiş, başta İslâm olarak, beşer hissedecek, dünyanın ömrü kalmışsa Kur'an'ın hakaikına yapışacak.

* * *

İşte sâbık temsil gibi eski zamanda, hürriyetin başında bazı dindar mebuslar, Eski Said'e dediler :

Sen her cihette siyaseti dine, şeriata âlet ediyorsun ve dine hizmetkâr yapıyorsun ve yalnız şariat hesabına hürriyeti kabul ediyorsun. Ve meşrutiyeti de meşrûiyet suretinde beğeniyorsun. Demek hürriyet ve meşrutiyet şeriatsız olamaz. Bunun için seni de "şariat isteriz" diyenlerin içine 31 Mart'ta dâhil ettiler.

(24) Eski Said onlara demiş ki :

Evet Millet-i İslâmiyenin sebeb-i saadeti yalnız ve yalnız hakaik-ı İslâmiye ile olabilir. Ve hayat-ı içtimaiyesi ve saadet-i dünyeviyesi şariat-ı İslâmiye ile olabilir. Yoksa adâlet mahvolur. Emniyet zir ü zeber olur. Ahlâksızlık, pis hasletler galebe eder. İş yalancıların, dalkavukların elinde kalır. Size bu hakikatı isbat edecek binler hüccetten bir küçük nümune olarak bu hikâyeyi nazar-ı dikkatinize gösteriyorum :

Bir zaman bir adam, bir sahrada, bedeviler içinde ehl-i hakikat bir zâtın evine misafir olur. Bakıyor ki, onlar mallarının muhafazasına ehemmiyet vermiyorlar. Hattâ ev sahibi evinin köşesinde paraları oralarda açıkta bırakmış. Misafir, hane sahibine dedi :

— Hırsızlıktan korkmuyor musunuz, böyle malınızı köşeye atmışsınız?

Hane sahibi dedi : “— Bizde hırsızlık olmaz.”

Misafir dedi : “Biz paralarımızı kasalarımıza koyduğumuz ve kilitlediğimiz halde çok defalar hırsızlık oluyor.”

Hane sahibi demiş : “ — Biz emr-i İlâhî namına ve adâlet-i şer’iyye hesabına hırsızın elini kesiyoruz.”

Misafir dedi : “Öyle ise çoğunuzun bir eli (25) olmamak lâzım gelir.”

Hane sahibi dedi : “Ben elli yaşına girdim, bütün ömrümde bir tek el kesildiğini gördüm.”

Misafir taaccüb etti, dedi ki : “Memleketimizde hergün elli adamı hırsızlık ettikleri için hapse sokuyoruz. Sizin buradaki adâletinizin yüzde biri kadar te’siri olmuyor.”

Hane sahibi dedi :

“Siz büyük bir hakikatten ve acîb ve kuvvetli bir sırdan gaflet etmişsiniz, terketmişsiniz. Onun için adâletin hakikatını kaybediyorsunuz. Maslahat-ı beşeriye yerine adâlet perdesi altında garazlar, zâlimane ve tarafgirâne cereyanlar müdahale eder, hükümlerin tesirini kırar.” O hakikatın sırrı budur :

Bizde bir hırsız elini başkasının malına uzattığı dakikada hadd-i şer’înin icrasını tahattur eder. Arş-ı İlâhîden nâzil olan emir hatırına gelir. İmanın hassası ile, kalbin kulağı ile, Kelâm-ı Ezelî’den gelen ve “hırsız

elinin idamına" hükmeden

السَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا Âyetini

hissedip işitir gibi îman ve itikadı heyecana ve hissiyat-ı ulviyesi harekete gelir. Ruhun etrafından, vicdanın derin yerlerinden, o sirkat meyelânına hücum gibi bir hâlet-i ruhiye hâsıl olur. Nefis ve hevesden gelen meyelân parçalanır, çekilir. Git gide o meyelân bütün bütün kesilir. Çünkü yalnız vehim ve fikir değil, belki mânevî kuvveleri —akıl, kalb ve vicdan— birden o hisse, o hevese hücum eder. Hadd-i şer'îyi tahattur ile ulvî zecr ve vicdanî bir yasakçı o hissin karşısına çıkar, susturur.

Evet îmân kalbde, kafada daimî bir mânevî yasakçı bıraktığından fena meyelânlar histen, nefisten çıktıkça "yasaktır" der tarededer, kaçıırır.

Evet insanın fiilleri kalbin, hissin temayülâtından çıkar. O temayülât, ruhun ihtisasatından ve ihtiyacatından gelir. Ruh ise, îman nuru ile harekete gelir. Hayır ise yapar, şer ise kendini çekmeğe çalışır. Daha

kör hisler onu yanlış yola sevkedip mağlûb etmez.

144 *Elhâsıl* : “*Hâd*” ve “*Ceza*”, emr-i Îlâhî ve ^{imes:} adâlet-i Rabbaniye namına icra edildiği vakit hem ruh, hem akıl, hem vicdan, hem insanîyetin mahiyetindeki lâtifeleri müteessir ve alâkadar olurlar. İşte bu mânâ içindir ki, elli senede bir ceza, sizin hergün müteaddit hapsinizden ziyade bize faide veriyor. Sizin adâlet namı altındaki cezalarınız yalnız vehminizi müteessir eder. Çünkü biriniz hırsızlığa niyet ettiği vakit millet-vatan maslahatı ve menfaatı hesabına cezaya çarpılmak vehmi gelir. Yahut insanlar eğer bilseler ona fena nazarla bakarlar. Eğer aleyhinde tebey-⁽⁶¹⁾ yün etse, hükûmet de onu hapsetmek ihtimali hatırına geliyor. O vakit yalnız kuvve-i vâhimesi cüz’î bir teessür hisseder. Halbuki nefis ve hissinden çıkan —hususan ihtiyacı da varsa— kuvvetli bir meyelân galebe eder. Daha o fenalıktan vaz geçmek için o cezanız fayda vermiyor. Hem de, emr-i Îlâhî ile olmadığından, o cezalar da adâlet değil. Abdestsiz, kıblesiz namaz kılmak gibi battal olur, bozulur. Demek hakikî adâlet ve te’sirli ceza odur ki : Allah’ın emri nâ-

mıyla olsun. Yoksa te'siri yüzden bire iner.

İşte bu cüz'î sirkat meselesine, sair küllî ve şümüllü ahkâm-ı İlâhiye kıyas edilsin. Tâ anlaşılsın ki : Saadet-i beşeriye dünyada adâlet ile olabilir. Adâlet ise doğrudan doğruya Kur'an'ın gösterdiği yol ile olabilir...

(Hikâyenin hülâsası bitti.)

* * *

Eğer beşer çabuk aklını başına alıp adâlet-i İlâhiye namına ve hakaik-ı İslâmiye daîresinde mahkemeler açmazsa, maddî ve mânevî kıyametler başlarına kopacak; anarşilere, ye'cüc ve me'cüclere teslim-i silâh edecekler diye kalbe ihtar edildi.

İşte bu hikâyeyi o zamandaki bazı dindar mebuslara Eski Said söylemiş. Ve iki defa tabedilen (Arabî Hutbe-i Şâmiye'nin Zeylinde kırkbeş sene evvel yazılmış.

(Hâşiye) : Hutbe-i Şâmiye nâmında matbu Arabî Risaleyi, Arabî bilmediğimiz için üstadımızdan rica ettik ki : Bize bir-iki gün ders ver. Birkaç gün zarfında söylediği dersir. takririni kaleme aldık. Üstadımız ders verdiği vakit, bazı cümlelerini zihnimizde tam yerleştirmek için tekrar ederdi. Âhirdeki temsil ve hikâye-

Şimdi bu hikâye ile evvelki temsil, o zaman-⁽⁶⁷⁾ mandan ziyade tam bu zamanın dersi olmasından bera-yı mâlûmat hakikî dindar mebusların nazarına medar-ı ibret için gösteriyoruz.

S a i d N u r s i

* * *

yi izahlı bulduğumuzdan en evvel onları Üniversite-
lilerin ve dindar mebusların nazarlarına göstermemi-
zin sebebi : Üstadımız derse başladığı vakit "Eski za-
manda şimendiferde mektepli o iki muallim yerine siz-
leri ve bana şeriat hakkında سوال soran kırkbeş elli
sene evvelki mebuslar yerine, şimdiki hakikî din-
dar mebusları kabul ve tasavvur ediyorum ve öylece
konuşuyorum" dediği için, biz de ehl-i maarif ve din-
dar mebuslara, bera-yı mâlûmat bu dersimizi gösteri-
yoruz. Sonra isterlerse Hutbe-i Şâmiye'den bütün der-
simizi göstereceğiz. Münasib görülse neşir de edece-
ğiz.

Âlem-i İslâmdaki siyaset-i İslâmiyeye dair üstadı-
mızdan bir ders almak isterdik. Halbuki otuzbeş se-
neden beri siyaseti terk ettiğinden Eski Said'in siya-
set-i İslâmiyeye temas eden bu Hutbe-i Şâmiye ter-
cümesi Eski Said hesabına bir derstir.

Tahiri, Zübeyr, Bayram, Ceylân, Sungur,
Abdullah, Ziya, Sadık, Sâlih, Hüsnü, Hamza

DHÖ=61

(7C)

HUTBE-İ ŞAMİYE'NİN ZEYLİNİN ZEYLİ

(Kırk iki (*) sene evvel dinî ceridelerde neşredilen Said'in makalesidir.)

Yaşasın Şeriat-ı Garra

29 Şubat 324

Dinî ceride: 73

Mart 1909

Ey mebusan!

Uzunluğu ile beraber gayet mûciz bir tek cümle söyliyeceğim. Dikkat ediniz, zira itnabında îcaz var. Şöyle ki :

Meşrûtiyet ve kanun-u esasî denilen adâlet ve meşveret ve kanunda cem'-i kuvvet, bu ünvan ile beraber asıl mâlik-i hakikî ve sahib-i ünvan-ı muhteşem (1) ve müessir ve adâlet-i mahzayı mutazammın (2) ve nokta-i istinadımızı temin eden (3) ve meşrutiyeti bir esas-ı metine istinad ettiren (4) ve evham ve şükûk sahibini varta-i hayretten

(*) Bu tarih 1951 senesine âittir.

kurtaran (5) ve istikbal ve âhiretimizi tekef-
 fül eden (6) ve menafî-i umumiye olan Hu-
 kukullahı izinsiz tasarruftan sizi tahlis eden
 (7) ve hayat-ı milliyemizi muhafaza eden (8)
 ve umum ezhanı manyetizmalandıran (9) ve
 ecanibe karşı metanetimizi ve kemalimizi ve
 mevcudiyetimizi gösteren (10) ve sizi
 muaheze-i dünyeviye ve uhreviyeden kurtar-
 ran (11) ve maksad ve neticede ittihad-ı
 umumiye-yi tesis eden (12) ve o ittihadın ru-
 hu olan efkâr-ı âmmeyi tevlid eden (13) ve
 çürük mesâvi-i medeniyeti hudud-ü hürriyet
 ve medeniyetimize girmekten yasak eden
 (14) ve bizi Avrupa dilenciliğinden kurtaran
 (15) ve geri kaldığımız uzun mesafe-i terak-
 kide —sırr-ı şî'caza binaen— bir zaman-ı ka-
 sîrede tayyettiren (16) ve Arab ve Turan ve
 İran ve Sâmileri tevhid ederek az zamanla
 bize bir büyük kıymet veren (17) ve şahs-ı
 mânevi-i hükûmeti Müslüman gösteren (18)
 ve kanun-u esasînin ruhunu ve Onbirinci
 Maddeyi muhafaza ile sizi hıns-ı yeminden
 kurtaran (19) ve Avrupa'nın eski zann-ı fâ-
 sidlerini tekzib eden (20) Muhammed Aley-
 hissalâtü Vesselâm hâtem-i Enbiya ve şeri-
 atın ebedî olduğunu tasdik ettiren (21) ve

muharrib-i medeniyet olan dinsizliğe karşı sed çeken (22) ve zulmet-i tebâyün-ü efkâr ve teşettüt-ü ârâyı safha-i nuranîsi ile ortadan kaldıran (23) ve umum ulema ve vâizleri ittihad ve saadet-i millete ve icraat-ı hükûmeti meşruta-i meşruaya hâdim eden (24) ve adâlet-i mahzası merhûmetli olduğundan anâsır-ı gayr-ı müslimeyi daha ziyade te'lif ve rabteden (25) ve en cebîn ve âmi adamı en cesur ve en has adam gibi hiss-i hakiki-i terakki ve fedakârlık ve hubb-u vatanla mütehassis eden (26) ve hâdim-i medeniyet (*) olan sefahet ve israfat ve havayic-i gayr-i zaruriyeden bizi halâs eden (27) ve muhafaza-i âhiretle beraber imâr-ı dünya etmekle sa'ye neşat veren (28) ve hayat-ı medeniyet olan ahlâk-ı hasene ve hissiyat-ı ulviyenin düsturlarını öğreten (29) ve herbirinizi ey mebuslar ellibin kişinin takazasını yani haklarını sizden dâva etmelerini hakkınızda tebrie eden (30) ve sizi icma-i ümmete küçük bir misâl-i meşru gösteren (31) ve hüsn-ü niyete binaen şa'mâlinizi ibadet gibi ettiren (32) ve üçyüz milyon Müslümanın hayat-ı mâneviyesine su-i kasd ve cinayet-

(*) Hâdim-i medeniyet : Medeniyeti yıkıcı.

ten sizi tahlis eden (33) ol ŞERİAT-I GAR-
RA ünvanıyla gösterseniz ve hükümlerinize
me'haz edinseniz ve düsturlarını tatbik et-
seniz, acaba bu kadar fevaidi ile beraber ne
gibi şey kaybedeceksiniz? Vesselâm.

Yaşasın ŞERİAT-I GARRA!..

S a i d N u r s i

* * *

Tr. 58(+)

D.H. 8: 55

(75)

Yaşasın Şeriat-ı Ahmedî (A.S.M.)

(5 Mart 1325 Dinî Ceride No. : 77

18 Mart 1909)

Şeriat-ı garra, kelâm-ı ezelîden geldiğinden ebede gidecektir. Nefs-i emmarenin istibdad-ı rezilesinden selâmetimiz, İslâmiyete istinad ileidir. O hablülmetine temessük ileidir. Ve haklı hürriyetten hakkıyla istifade etmek, îmandan istimdad ileidir. Zira, Sâni-i Âlem'e hakkıyla abd ve hizmetkâr olanın, halka ubudiyete tenezzül etmemesi gerektir. Herkes kendi âleminde bir kumandan olduğundan âlem-i asgarında cihad-ı ekber ile mükelleftir. Ve ahlâk-ı Ahmediye (Aleyhissalâtü Vesselâm) ile tahallûk ve Sünnet-i Nebeviyeyi ihyâ ile muvazzaftır.

Ey evliya-i umûr! *Tevfik isterseniz, kavânîni Âdetullahâ tevfik-i hareket ediniz.* Yoksa tevfigsizlik ile cevap-ı red alacaksınız. Zira mâruf umum Enbiyanın memâlik-i İslâmiye ve Osmaniyeden zuhuru, kader-i İlâhînin bir işaret ve remzidir ki; bu memleket insanlarının makine-i tekemmülâtının

(Ş)uharı diyanettir. Ve bu Asya ve Afrika tar- (76)
lasının ve Rumeli bostanının çiçekleri, ziya-
yı İslâmiyet ile neşv ü nema bulacaktır.

Dünya için din feda olunmaz. Gebermiş
istibdadı muhafaza için, vaktiyle mesâil-i şe-
riat rüşvet verilirdi. *Dinin meseleleri terk ve*
feda edilmesinden, zarardan başka ne faydası
görüldü? Milletin kalb hastalığı za'f-ı diyanet-mi?
tir. Bunu takviye ile sıhhat bulabilir.

304 Bizim cemaatımızın meşrebi : Muhabbete
muhabbet ve husumete husumettir. Yani
beyn-el İslâm muhabbete imdad ve husumet
askerini bozmaktır.

*Mesleğimiz ise, ahlâk-ı Ahmediye (Aleyhis-
salâtü Vesselâm) ile tahallûk ve Sünnet-i Pey-
gamberîyi ihya etmektir. Ve rehberimiz şeriat-ı*
garra ve kılincımız da berahin-i katia ve
maksadımız i'lâ-yı Kelimetullahtır. Cemaatimize
herbir mü'min mânepe müntesibdir.
Sureten intisab ise, Sünnet-i Nebeviyeyi ken-
di âleminde ihyaya azm-i kat'î iledir. En ev-
vel mürşid-i umumî olan ulema ve meşâyih
ve talebeyi, şeriat namına ittihadâ dâvet
ederiz.

Said Nursî

(۷۷)

İhtar-ı Mahsus

Gazeteci denilen huteba-i umumî iki kıyas-^{imes} fâsidle milleti bataklığa düşürtmüştür.

Birincisi : Vilâyatı, İstanbul'a kıyas ederek... Halbuki elifbayı okumayan çocuklara felsefe dersi verilse sathî olur.

İkincisi : İstanbul'u Avrupa'ya kıyas etmişler. Halbuki bir erkek, kadının kametinden istihsan ettiği libası giyinse maskara ve rezil olur.

S a i d N u r s i

* * *

H.Ö=57

Tc=59(+)

(26 Şubat 1324

Dini Ceride : 70 - Mart 1909)

Biz Kalû Belâ'dan Cemiyet-i Muhammedîde (Aleyhissalâtü Vesselâm) dâhiliz. Cihe-tü'l-vahdet-i ittihadımız tevhiddir. Peymân ve yeminimiz îmandır. Mademki muvahhidiz, müttehidiz. *Herbir mü'min i'lâ-yı Kelimetullah ile mükelleftir. Bu zamanda en büyük sebebi, maddeten terakki etmektir. Zira ecne-biler fûnun ve sanayi silâhıyla bizi istibdad-ı mânevîleri altında eziyorlar. Biz de, fen ve san'at silâhıyla i'lâ-yı Kelimetullahın en müt-hiş düşmanı olan cehil ve fakr ve ihtilâf-ı ef-kâra cihad edeceğiz.*

Amma cihad-ı hâricîyi şariat-ı garranın berahin-i katiasının elmas kılınçlarına ha-vale edeceğiz. Zira *medenilere galebe çalmak ikna iledir, söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir.* Biz muhabbet fedaileriyiz, husu-mete vaktimiz yoktur. Cumhuriyet ki, (Hâ-şiye) adâlet ve meşveret ve kanunda inhi-

(Hâşiye): O zaman Meşrutiyet, şimdi o kelime ye-rine Cumhuriyet konulmuş.

- (74) sar-ı kuvvetten ibarettir. Onüç asır evvel şariat-ı garra teessüs ettiğinden, ahkâmda Avrupa'ya dilencilik etmek, din-i İslâma büyük bir cinayettir. Ve şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir. Kuvvet kanunda olmalı. Yoksa istibdad tevzi olunmuş olur.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ hâkim ve âmir-i vicdanî olmalı. O da mârifet-i tam ve medeniyet-i âm veyahut din-i İslâm namıyla olmalı. Yoksa istibdad daima hükümferma olacaktır.

- 99 *İttifak Hüdadadır, hevâ ve heveste değil.*

İnsanlar hür oldular amma yine abdullah-tırlar. Herşey hür oldu, şariat da hürdür, meşrutiyet de. Mesail-i şeriatı rüşvet vermiyeceğiz. Başkasının kusuru, insanın kusuruna sened ve özür olamaz.

- 15 Yeis, mâni'-i herkemâldir. "Neme lâzım, başkası düşünsün" istibdadın yadigârıdır. Bu cümlelerin mâbeynini rabtedecek olan mukaddematı, Türkçe bilmediğim için mütaliînin fikirlerine havale ediyorum.

Said Nursî

(50) *Sada-yı Hakikat*

D. H. 59

27 Mart 1909

Tarîk-i Muhammedî (Aleyhissalâtü Vesselâm) şüphe ve hileden münezzeh olduğundan şüphe ve hileyi ima eden gizlemekten de müstağnidir. Hem o derece azîm ve geniş ve muhit bir hakikat, bahusus bu zaman ehline karşı hiçbir cihetle saklanmaz. Bahr-i Umman nasıl bir destide saklanacak?

66 Tekraren söylüyorum ki : İttihad-ı İslâm hakikatında olan İttihad-ı Muhammedî'nin (Aleyhissalâtü Vesselâm) cihet-i vahdeti tevhid-i İlâhîdir. Peymân ve yemini de îmandır. Encümen ve cemiyetleri, mesacid ve medaris ve zevayâdır. Müntesibîni umum mü'minlerdir. Nizamnamesi Sünen-i Ahmediyedir (Aleyhissalâtü Vesselâm). Kanunu, evâmir ve nevahi-i şer'iyedir. Bu ittihad, âdetten değil, ibadettir.

İhfa ve havf riyadandır. Farzda riya yoktur. Bu zamanın en büyük farz vazifesi, İttihad-ı İslâmdır. İttihadın hedef ve maksadı; o kadar uzun, münşai ve muhit ve me-rakiz ve meabid-i İslâmiyeyi birbirine rab-

(۲۱) tettiren bir silsile-i nuranîyi ihtizaza getirmekle, onunla merbut olanları ikaz ve tarîk-ı terakkiye bir hâhiş ve emr-i vicdanî ile sevketmektir.

Bu ittihadın meşrebi, muhabbettir. Husu-
meti ise, cehalet ve zaruret ve nifakadır.
Gayr-ı müslimler emin olsunlar ki bu itti-
hadımız, bu üç sifata hücumdur. Gayr-i müs-
lime karşı hareketimiz ikna'dır. Zira onları
medenî biliriz. Ve İslâmiyeti mahbub ve ulvî
göstermektir. Zira onları munsif zannediyo-
ruz. Lâübaliler iyi bilsinler ki, dinsizlikle
kendilerini hiçbir ecnebiye sevdiremezler. Zi-
ra mesleksizliklerini göstermiş olurlar. Mes-
leksizlik, anarşilik sevilmez. Ve bu ittiha-
da tahkik ile dâhil olanlar, onları taklid edip
çıkamazlar. İttihad-ı Muhammedî (Aleyhissa-
lâtü Vesselâm) olan İttihad-ı İslâm'ın efkâr
ve meslek ve hakikatını efkâr-ı umumiyyeye
arz ederiz. Kimin bir itirazı varsa etsin, ce-
vaba hazırız.

مُحَمَّدٌ شِيرَانِ جِهَانِ بَسْتِ اِنْ سِنْدِ اَنْدِ
رُوبَةِ اَز جِلْدِ چَسَانِ بَسْتِ اِنْ سِنْدِ رَا

Said Nursî

52

Neşrettiğim fihriste-i makasıddan terk ettiğim bir fıkradır. Şöyle ki :

Zâhiren hâriçten cereyan eden maarif-i cedidenin bir mecrası da bir kısım ehl-i medrese olmalı. Tâ gıll ü gıştan tasaffî etsin.

Zira bulanıklığıyla başka mecradan taaf-fün ile gelmiş. Ve atâlet bataklığından neş'-et ve istibdad sümûmu ile teneffüs eden zu-lüm tazyiki ile ezilen efkâra bu müteaffin su, bazı aksülâmel yaptığından, misfat-ı şe-riat ile süzdürmek zarurîdir. Bu da ehl-i medresenin dûş-u himmetine muhavveldir.

وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اَتَّبَعَ الْهُدٰی

Said Nursî

* * *

(83)

Redd-ül Evham

(31 Mart 1909)

İttihad-ı Muhammedî (Aleyhissalâtü Ves-selâm) cemaatine isnad ettikleri dokuz evham-ı fâsideyi reddedeceğim.

Birinci Vehim : Böyle nazik bir zamanda din meselesini ortaya atmak münasip görülüyor.

Elcevab : Biz dini severiz. Dünyayı da yine din için severiz. لَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا بِلَادٍ

Sâniyen : Madem ki meşrutiyette hâkimiyet millettir. Mevcudiyet-i milleti göstermek lâzımdır. Milletimiz de yalnız İslâmiyettir. Zira Arab, Türk, Kürd, Arnavut, Çerkez ve Lâzların en kuvvetli ve hakikatlı revâbıt ve milliyetleri İslâmiyetten başka bir şey değildir. Nasılki az ihmal ile tevâif-i smülûk temelleri atılmakta ve onüç asır evvel ölmüş olan asabiyet-i cahiliyeyi ıhyâ ile fitne ikaz olunmaktadır. Ve oldu gördük...

(84)

İkinci Vehim : Bu ünvan, tahsisiyle, mün-tesib olmayanları vehim ve telâşa düşürüyor?

Elcevab : Evvel de söylemiştim. Ya mütalâa olunmamış veya su-i tefehhüme uğramış olduğundan tekrarına mecbur oldum. Şöyle ki :

İttihad-ı İslâm olan İttihad-ı Muhammedî (Aleyhissalâtü Vesselâm) dediğimiz vakit, umum mü'minlerin mabeyninde bilkuvve veya bilfiil sâbit olan ittihad muraddır. Yoksa, İstanbul ve Anadolu'daki cemaat murad değildir. Amma bir katre su da, sudur. Bu ünvândan tahsis çıkmaz. Târif-i hakikîsi şöyledir :

Esas temeli, şarktan garba, cenubdan şimalle mümted ve merkezi Haremeyn-i Şerifeyn ve cihet-i vahdeti tevhid-i İlâhî.. peyman ve yemini îman.. nizamnamesi, Sünnet-i Ahmediye (Aleyhissalâtü Vesselâm).. kanunnamesi, evâmir ve nevâhi-i şer'iyeye.. kulüb ve encümenleri, umum medâris, mesâcid ve zevâyâ.. o cemaatın ilelebed ve muhalled nâşir-i efkârı umum kütüb-ü İslâmiye ve her vakit nâşir-i efkârı başta Kur'an

(35) ve tefsirleri (ve bu zamanda bir tefsiri Risale-i Nur) ve i'lâ-yı Kelimetullahı hedef ve maksad eden umum dinî ve müstakim cerraiddir. Müntesibîni, umum mü'minlerdir. Reisi de Fahr-i Âlemdir (Aleyhissalâtü Ves-selâm).

Şimdi istediğimiz nokta, mü'minlerin teveccühleri ve teyakkuzlarıdır. Teveccüh-ü umumînin tesiri inkâr edilmez. İttihadın hedefi ve maksadı i'lâ-yı Kelimetullah ve mesleği de kendi nefsiyle cihâd-ı ekber ve başkalarını irşaddır. Bu mübarek hey'etin yüzde doksan dokuz himmeti siyaset değildir. Siyasetin gayrı olan hüsn-ü ahlâk ve istikamet ve saire gibi makasid-ı meşruaya masruftur. Zira bu vazifeye müteveccih olan cemiyetler pek az, kıymet ve ehemmiyeti ise pek çoktur. Ancak yüzde biri, siyasiyyunu irşad tarikiyle siyasete taallûk edecektir. Kılınçları, berâhin-i kat'iiyedir. Meşrepleri de muhabbet olduğu gibi beynel'mü'minîn uhuvvet çekirdeğinde mündemiç olan muhabbete şecere-i tûba gibi neşv ü nema vermektir.

Beşinci Vehim : Ecnebilerin bundan tevahhuş etmek ihtimali var?

Elcevab : Bu ihtimale ihtimal verenler mütevahhiştir. Zira merkez-i taassublarında İslâmiyetin ulviyetine dair konferanslarla (Hâşiye) takdis (etmeleri bu ihtimali reddeder. Hem de düşmanlarımız onlar değil; asıl bi-zi bu kadar düşürüp i'lâ-yı Kelimetullah'a mâni olan ve cehalet neticesi olan muhalefet-i şeriattır. Ve zaruret ve onun semeresi olan su-i ahlâk ve harekettir ve ihtilâf ve onun mahsûlü olan ağraz ve nifakdır ki, itihadımız bu üç insafsız düşmana hücumdur.

Amma ecneblerin vahşi oldukları kurunu vustada; İslâmiyet, vahşete karşı husumet ve taassuba mecbur olduğu halde, adâlet ve itidalini muhafaza etmiş. Hiçbir vakit engizisyon gibi etmemiş. Ve zaman-ı medeniyette ecnebler medenî ve kuvvetli olduklarından, zararlı olan husumet ve taassub zâil olmuştur. Zira *din nokta-i nazarından medenilere galebe çalmak ikna ile, icbar ile değildir. Ve İslâmiyeti, mahbub ve ulvî olduğunu, evâmiri-ne imtisâlen ef'al ve ahlâk ile göstermek ile*. İcbar ve husumet, vahşilerin vahşetine karşıdır.

(Hâşiye) : Bismark ve Mister Karlayl gibilerin mâlûm beyanatlarına işaret eder.

Altıncı Vehim : Bazıları, “Sünnet-i Nebiyyeyi hedef-i maksad eden ittihad-ı İslâm, hürriyeti tahdid eder ve levâzım-ı medeniyyeye münâfidir” diyorlar.

Elcevab : Asıl mü'min hakkıyla hürdür. Sâni-i Âlem'e abd ve hizmetkâr olan, halka tezellüle tenezzül etmemek gerektir. Demek ne kadar îmana kuvvet verilse, hürriyet de o kadar kuvvet bulur.

(37) Amma hürriyet-i mutlak ise, vahşet-i mutlakadır, belki hayvanlıktır. Tahdîd-i hürriyet dahi insaniyet nokta-i nazarından zarurîdir.

Sâlisen : Bazı sefih ve lâübaliler hür yaşamak istemediklerinden, nefis-i emmarenin esaret-i rezilesi altına girmek istiyorlar.

Elhâsıl : Şeriat dairesinden hâriç olan hürriyet, ya istibdad veya esaret-i nefis veya canavarcasına hayvanlık veya vahşettir. Böyle lâübaliler ve zındıklar iyi bilsinler ki, dinsizlikle ve sefahetle sahib-i vicdan hiçbir ecnebiye kendilerini sevdiremezler ve benzetemezler. Zira mesleksiz ve sefih sevilmez. Ve bir kadına yakışır —istihsan ettiği— libası erkek giyse maskara olur.

Yedinci Vehim : İttihad-ı İslâm cemaatı, sair cemiyet-i diniye ile şakkü'l-asâdır. Rekabet ve Münaferatı intac eder.

Elcevab : Evvelâ, umur-u uhreviyede hased ve müzahamet ve münakaşa olmadığından bu cemiyetlerden hangisi münakaşaya, rekabete kalkışsa ibadette riya ve nifak etmiş gibidir.

Sâniyen : Muhabbet-i din saikasıyla teşekkül eden cemaatlerin iki şart ile umumunu tebrik ve onlarla ittihad ederiz.

Birinci Şart : Hürriyet-i şer'iyyeyi ve asâ-yişi muhafaza etmektir.

İkinci Şart : Muhabbet üzerinde hareket etmek, başka cemiyete leke sürmekle kendisine kıymet vermeğe çalışmamak. Birinde hatâ bulunsa, müfti-i ümmet cemiyet-i ülemâyâ havale etmektir.

Sâlisen : İ'lâ-yı Kelimetullahı hedef-i maksad eden cemaat, hiçbir garaza vasıta olamaz. İsterse de muvaffak olamaz. Zira nifaktır. *Hakkın hatırı âlîdir, hiçbir şeye feda olunmaz.* Nasıl Süreyya yıldızları süpürge olur veya üzüm salkımı gibi yenilir? Şems-i

hakikata “püf, üf” eden divâneliğini ilân eder.

• 24-6 Ey dinî cerideler! Maksudımız ; *Dinî cemaatlar maksadda ittihad etmelidirler. Mesâlikte ve meşreplerde ittihad mümkün olmadığı gibi câiz de değildir. Zira taklid yolunu açar ve “Neme lâzım, başkası düşünsün” sözünü de söylettirir.*

Sekizinci Vehim : Ehl-i İttihad-ı İslâm olan buradaki cemaata, mânen gibi sureten de intisab edenlerin ekserisi avâm, bir kısmı da meçhulülhal olduğundan, fitne ve ihtilâfî îmâ ediyor.

Elcevab : Belki, ağraza adem-i müsaade-sine binaendir. Hem de madem maksadı, ittihad ve i'lâ-yı Kelimetullahtır. Teşebbüsât ve harekâtı da ibadettir. İbadet camiinde şah-
 (59) ve gedâ birdir.) Müsavat hakikî düsturdur. İmtiyaz yoktur. Zira en ekrem en müttakîdir. Ve en müttakî, en mütevâzidir. Binaenaleyh, mânen asıl hakikat-ı ittihadı intisab ile beraber sureten onun nümunesi olan bu uhrevî ve sırf dinî cemaate intisab ile teşerrüf edecek. Yoksa şeref vermiyecektir. Bir katre, bahr-ı ummanı tezyîd edemez. Hem de, bir günah-ı kebare ile îmandan çık-

madığı gibi; şems garbdan tulû' etmediğinden tevbenin kapısı da açıktır. Bir desti müteneccis su, bir denizi tencis etmediği gibi, kendi de temizlendiğinden şimdi bu nümune-i ittihad intisab eden adama şartımız olan Sünnet-i Nebeviyeyi (Aleyhissalâtü Veselâm) ihyâ ve evâmirine imtisâl ve nevâhiden içtinab ve asâyişe ilişmemek —elinden gelse— azm-i kat'î ile dâhil olan bazı meçhulülhal olanlar bu hakikat-ı âliyeyi lekedar etmez. Zira kendi lekedar olsa da, ^{L. 274} îmanı mukaddestir. Rabıta da îmandır. Bu ünvân-ı mukaddese böyle bahane ile leke sürmek İslâmiyetin kıymet ve ulviyetini bilmemekle beraber, kendini ahmakunnâs ilân etmektir. Nümune-i ittihad olan cemaatimize —sair cem'iyat-ı dünyeviyeye kıyasen— leke sürmeyi ta'riz etmeyi cemî' kuvvetimizle reddederiz. İstîfsar ^{3orm} tarikiyle bir itirazları olursa cevaba hazırız. İşte meydan...

Benim dâhil olduğum cemaat burada tafsil ettiğim İttihad-ı İslâmdır. Yoksa müterizlerin bâtıl fevehhüm ettikleri cemiyet-i ⁽⁴⁰⁾ mütehayyile değildir. Bu dinî hey'et efradı, şarkta olsa, garbda olsa, cenubda olsa, şimalde olsa beraberiz.

Sual : Sen imzanı bazan Bediüzzaman ya-
zıyorsun. Lâkap medhi imâ eder?

Cevab : Medih için değildir. Kusurlarımı, sened-i özrümü, mazeretimi bu ünvân ile ibraz ediyorum. Zira bedi', garib demektir. Benim ahlâkım suretim gibi ve uslûb-ü beyanım elbisem gibi garibdir, muhaliftir. Görenekle revaçta olan muhakemat ve esalibi, benim uslûb ve muhakematımla mikyas ve mihenk itibar yapmamayı bu ünvânın lisan-ı hâliyle rica ediyorum. Hem de muradım bedi', acib demektir.

«Hoyu...» yemir... ne kadar a... şeyler var...

Benim orlara... ulamak, on...
yacamak maks... dımdır. Bê...
le edeto k... orib şeyki...
ge kırılc bir acibin»

mâsadak oldum. Bir misali budur : Bir se-
nedir İstanbul'a geldim, yüz senenin inkı-

lâbatını gördüm. وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى

Cemi' mü'minlerin lisaniyle insanların
adedi kadar deriz : Yaşasın Şeriat-ı Ahme-
dî!.. (Aleyhissalâtü Vesselâm).

Bediüzzaman
Said Nursî

(91)

HÖ: 17

Biraderim Başmuharrir Beye!

Edibler edebli olmalıdırlar. Hem de edeb-i İslâmiye ile müteeddib olmalıdırlar. Matbuat nizamnamesini vicdanlarındaki hiss-i diyanet tanzim etsin. Zira bu inkılâb-ı Şer'îye gösterdi ki, vicdanlarda hükümferma, nur'en-nur olan hamiyet-i İslâmiyedir. Hem de anlaşıldı ki, ittihad-ı İslâm umum askere ve umum ehl-i îmana şâmilidir. Hâriç kimse yoktur.

S a i d N u r s î

* * *

(12)

HUTBE-İ ŞÂMİYE'NİN BİRİNCİ ZEYLİNİN ZEYLİNDEN SON PARÇADIR

(31 Mart hâdisesinde isyan eden sekiz taburu itaata getiren ve musibeti yüzden bire indiren iki derstir ki, dinî ceridelerde 1325'de neşredilmiştir. Milâdî : 1909)

Kahraman Askerlerimize

Ey şanlı asâkir-i muvahhidîn! Ve ey bu millet-i mazlûmeyi ve mukaddes İslâmiyeti iki defa büyük vartadan tahlis eden muhteşem kahramanlar!..

Cemal ve kemaliniz, intizam ve inzibattır. Bunu da hakkıyla en müşevveş bir zamanda gösterdiniz. Ve hayatınız ve kuvvetiniz itaattır. Bu meziyet-i mukaddeseyi en ufak âmirinize karşı bile irae ediniz. Otuz milyon Osmanlı ve üçyüz milyon İslâm'ın nâmusu artık sizin itaatınıza bağlıdır. Sancı ve tevhid-i İlâhî sizin yed-i şecaatınız-

dadır. Sizin o mübarek elinizin kuvveti de itaattır. Sizin zâbitleriniz, müşfik pederlerinizdir. Kur'an ve Hadîs ve hikmet ve tecrübe ile sâbittir ki : Haklı âmire itaat farz-^{Ez. 16}dır.

Mâlûmunuzdur ki, otuzüç milyon nüfus yüz sene şarzında böyle iki inkılâbı yap-⁽¹³⁾madı. Sizin o itaattan neş'et eden hakikî kuvvetiniz, umum millet-i İslâmiyeyi medyun-u şükran etti. Bu şerefi hakkıyla te'yid etmek, zâbitlerinize itaatlardır. İslâmiyet'in namusu da o itaattadır. Biliyorum ki, müşfik pederleriniz olan zâbitlerinizi mes'ul etmemek için işe karıştırmadınız. Şimdi ise iş bitti. Zâbitlerinizin âğuş-u şefkatlerine atılınız. Şeriat-ı garra böyle emrediyor. Zira zâbitler ululemirdirler. Vatan ve millet menfaatinde, hususan nizam-ı askerîde ululemre itaat farzdır. Şeriat-ı Muhammedînin (Aleyhissalâtü Vesselâm) muhafazası da itaat ileldir.

S a i d N u r s î

* * *

(Dinî Ceride Numara : 110

30 Nisan 1909)

Ey asâkir-i muvahhidîn! Fahr-i Âlem'in (Aleyhissalâtü Vesselâm) fermanını size tebliğ ediyorum ki, şeriat dairesinde ululemre itaat farzdır. Ululemriniz ve üstadlarınız zâbitlerinizdir. Askerlik ocağı cesîm ve muntazam bir fabrikaya benzer. Çarkların biri intizam ve itaatta serkeşlik etmekle bütün fabrika hercümerc olur.

Sizin o muntazam ve kuvvetli fabrika-i askeriyeniz, otuz milyon Osmanlı ve üçyüz milyon nüfus-u İslâmiyenin nokta-i istinadı ve mâden-i istimdadıdır.

Sizin, iki müdhiş istibdadı kansız ve def'aten öldürmeniz harikulâde olduğundan ve şeriat-ı garranın iki mu'cize-i garrasını izhar ettiğinizden, zaifü'l-akide olanlara hamiyet-i İslâmiyenin kuvvetini ve şeriatın

kudsiyetini iki bürhan ile izhar eylediniz. Bu iki inkılâbın pahasına binler şehid verse idik, ucuz sayacaktık. Lâkin itaatınızdan binde bir cüz'ü feda olunsa, bize pek çok pahalı düşer. Zira itaatınızın tenakusu, ukde-i hayatiye veya hararet-i gariziyenin tenakusu gibi mevdi intac eder.

Tarih-i Âlem serapa şehadet ediyor ki, asker neferatının siyasete müdahaleleri devletçe ve milletçe müdhiş zararları intac etmiştir. Elbette hamiyet-i İslâmiyeniz, böyle sizi uhdenizde olan hayat-ı İslâmiyeye zarar verecek noktalardan men'edecektir. Siyaseti düşünenler sizin kuvve-i müfekkireniz hükmünde olan zâbitleriniz ve ululemirlerinizdir. (95)

Bazan zarar zannettiğiniz şey, siyaseten büyük zararı def' ettiği için ayn-ı maslahat olduğundan, zâbitleriniz tecrübeleri hasebiyle görüyor ve size emir veriyor. Sizde de tereddüd câiz değildir. Ef'al-i hususiye-i nâmeşrua, san'attaki meharef ve hazakâte münafî değildir ve san'atı menfur etmez. Nasıl ki bir tabib-i hâzık ve bir mühendis-i mâhirin nâmeşrû harekâtı için, onların tıb ve hendeselerinden mâni-i istifade olamaz. Ke-

zalıf fenn-i harbde tecrübeli ve o san'atta mâhir ve hamiyet-i İslâmiye ile münevverü'l-fikir zâbitlerinizin bazılarının cüz'î nâ-meşrû harekâtı için itaatınıza halel vermemişsiniz. Zira fenn-i harb mühim bir san'attır. Hem de sizin kıyamınız; şariat-ı garra, —yed-i beyza-i Mûsa gibi— sair sebeb-i tefrika ve teşettüt-ü efkâr olan cemiyetleri bel'etti. Sâhirleri de secdeye mecbur eyledi. Harekâtınız bu inkılâbda ilâç gibi idi ki, fazla olsa zehire münkalib olur. Ve hayat-ı İslâmiyeyi fena bir hastalığa hedef eder. Hem de himmetinizle bizdeki istibdad şimdilik mahvoldu. Lâkin terakkiler için Avrupa'nın istibdad-ı mânevîsi altındayız. Nihayet derecede ihtiyat ve i'tidâl lâzımdır.

Yaşasın şariat-ı garra!.. Yaşasın askerler!..

S a i d N u r s i

* * *

Cemiyetlere İhtar-ı Mühim

Şimdi cemiyetimiz bir hükûmet-i meşru-
ta-i meşruadır. Hükûmet içinde hükûmetin
zararı görüldü. Seviye-i irfan bir olmadığı-
dan firkalarda husumet, taassub ve taraf-
tarlık intac eder. Tabîî o kuvveti isti'mal ile
siyasete karışacak ve umumî idarede her-
kesce lezzetli olan tahakkümatı yapacak sa-
hib-i ağraza müsaid bir zemin olur. Binae-
naleyh, bizdeki fırkaların şimdiki hal ile de-
vamı gayet muzırdır. Lâkin bir şirkette ve-
ya münevverü'l-fikir ve bîtaraf mabeyninde
tenkidat-ı siyasetten veya ehl-i ilim mabey-
ninde nasihat ve irşaddan menfaat olabilir.
Şimdi hükûmet-i meşruamız asıl büyük ce-
miyettir.

Bediüzzaman
Said Nursî

⑦ Hakikat Çekirdekleri

(Otuz beş sene evvel tab'edilen "Hakikat Çekirdekleri" namındaki risaleden vecizelerdir.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

1— Mariz bir asrın, hasta bir unsurun, alil bir uzvun reçetesi; ittiba'-ı Kur'an'dır.

2— Azametli bahtsız bir kıt'anın, şanlı tâli'siz bir devletin, değerli sahipsiz bir kavmin reçetesi; İttihad-ı İslâmdır.

3— Arzı ve bütün nücûm ve şümûsu tesbih taneleri gibi kaldıracak ve çevirecek kuvvetli bir ele mâlik olmıyan kimse, kâinatta dâva-yı halk ve iddia-yı îcad edemez. Zîra her şey, her şeyle bağlıdır.

4— Haşırde bütün zevi'l-ervahın ihyası; mevt-âlûd bir nevm ile kışta uyuşmuş bir sineğin baharda ihya ve inşasından kudrete daha ağır olamaz. Zira Kudret-i Ezeliye (98) zâtiyedir; tagayyür edemez, acz tahallül edemez, avâik tedahül edemez. Onda meratib olamaz, her şey ona nisbeten birdir.

5— Sivrisineğin gözünü halkeden, Güneşi dahi o halketmiştir.

6— Pirenin midesini tanzim eden, Manzume-i Şemsiyeyi de o tanzim etmiştir.

7— Kâinatın te'lifinde öyle bir i'caz var ki; bütün esbab-ı tabiiye farz-ı muhal olarak muktedir birer fâil-i muhtar olsalar, yine kemâl-i acz ile o i'caza karşı secde ederek

سُبْحَانَكَ لَا قُدْرَةَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ di-

yeceklerdir.

8— Esbaba te'sir-i hakikî verilmemiş; vahdet ve celâl öyle ister. Lâkin, mülk cihetinde esbab dest-i kudrete perde olmuştur, izzet ve azamet öyle ister. Tâ nazar-ı zâhirdede, dest-i kudret mülk cihetindeki umur-u hasîse ile mübâşir görülmesin.

9— Mahall-i taallûk-u kudret olan herşeydeki melekûtiyet ciheti şeffaftır, nezihtir.

10— Âlem-i Şehâdet, Avâlim-ül-Guyûb üstünde tenteneli bir perdedir.

11— Bir noktayı tam yerinde icad etmek için, bütün kâinatı icad edecek bir kudret-i gayr-i müstenahî lâzımdır. Zira şu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın herbir harfinin, bahusus zî-hayat herbir harfinin, her bir cümlesine müteveccih birer yüzü, nâzır birer gözü vardır.

12— Meşhurdur ki : Hilâl-i îde bakarlar-
dı. Kimse bir şey görmedi. İhtiyar bir zat yemin ederek “Hilâli gördüm” dedi. Halbu-
ki gördüğü hilâl değil, kirpiğinin tekavvus etmiş beyaz bir kılı idi. O kıl nerede.. Ka-
mer nerede?.. Harekât-ı zerrat nerede.. Fâ-
il-i teşkil-i enva’ nerede?..

13— Tabiat, misalî bir matbaadır, tabi de-
ğil; nakıştır, nakkaş değil; kabildir, fail de-
ğil; mistardır, masdar değil; nizamdır, nâ-
zım değil; kanundur, kudret değil; şeriat-ı
iradiyedir, hakikat-ı hâriciye değil!..

14— Fıtrat-ı zîşuur olan vicdandaki inci-
zab ve cezbe, bir hakikat-ı câzibedarın cez-
besiyledir.

15— Fıtrat yalan söylemez. Bir çekirdek-
teki meyelân-ı nümuvv der : “Ben sünbül-
leneceğim, meyve vereceğim.” Doğru söyler.
Yumurtada bir meyelân-ı hayat var. Der :
“Piliç olacağım.” Biiznillâh olur. Doğru söy-
ler. Bir avuç su, meyelân-ı incimad ile der :
“Fazla yer tutacağım.” Metin demir onu ya-
lan çıkaramaz; sözünün doğruluğu demiri
parçalar. Şu meyelânlar iradeden gelen eva-
mir-i tekviniyenin tecellileridir, cilveleridir.

16— Karıncayı emirsiz, arıyı ya'subsuz bı-
rakmıyan Kudret-i Ezeliye; elbette beşeri
Nebîsiz bırakmaz. Âlem-i Şehadetteki insan-
lara inşikak-ı Kamer bir mu'cize-i Ahmedi-
ye (A.S.M.) olduğu gibi, Mi'rac dahi Âlem-i
Melekûtta melâike ve ruhaniyata karşı bir
mu'cize-i kübra-yı Ahmediyedir ki; Nübüv-
vetinin velâyeti bu keramet-i bâhire ile is-
bat edilmiştir... Ve o parlak Zât; berk ve Ka-
mer gibi, melekûtta şûle-feşan olmuştur.

17— Kelime-i şehadetin iki kelâmı birbi-
rine şâhiddir. Birincisi ikincisine bürhan-ı
limmîdir, ikincisi birincisine bürhan-ı innî-
dir.

18— Hayat, kesrette bir çeşit tecelli-i vah-

dettir. Onun için ittihadı sevkeder. Hayat, bir şeyi her şeye mâlik eder.

19— Ruh; bir kanun-u zîvücûd-u haricîdir, bir namus-u zîşuurdur. Sâbit ve dâim fitrî kanunlar gibi, ruh dahi Âlem-i Emir-den, sıfat-ı iradeden gelmiş, kudret ona vücud-u hissî giydirmiştir, bir seyyâle-i lâtifeyi o cevhere sadef etmiştir. Mevcud ruh, mâkul kanunun kardeşidir. İkisi; hem daimî, hem âlem-i emirden gelmişlerdir. Şayet, nevilerdeki kanunlara Kudret-i Ezeliye bir vücud-u haricî giydirseydi, ruh olurdu. Eğer ruh, vücudu çıkarsa şuuru başından indir-se, yine lâyemut bir kanun olurdu.

20— Ziya ile mevcudat görünür, hayat ile mevcudatın varlığı bilinir. Herbirisi birer keşşaftır.

21— Nasraniyet, ya intifa veya ıstıfa edip İslâmiyet'e karşı terk-i silâh edecektir. Nasraniyet birkaç defa yırtıldı, protestanlığa geldi. Protestanlık da yırtıldı, tevhide yaklaştı. Tekrar yırtılmağa hazırlanıyor. Ya intifa bulup sönecek veya hakikî Nasraniyetin esasını câmi' olan Hakaik-ı İslâmiyeyi karşısında görecek, teslim olacaktır.

İşte bu sır-ı azîme Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm işaret etmiştir ki :
 “Hazret-i İsâ nâzil olup gelecek, ümmetinden olacak, şeriatıyla amel edecektir.”

22— Cumhur-u avamı, bürhandan ziyade, me’hazdeki kudsiyet imtisale sevkeder.

23— Şeriatın yüzde doksanı —zaruriyat ve müsellemaat-ı diniye— birer elmas sütundur. Mesail-i içtihadîye-i hilâfiye, yüzde ondur. Doksan elmas sütun, on altının himayesine verilmez. Kitaplar ve içtihadlar Kur’an’a dürbin olmalı, âyine olmalı; gölge ve vekil olmamalı!..

24— Her müstaid, nefsi için içtihad edebilir, teşri’ edemez.

25— Bir fikre dâvet, cumhur-u ulemanın kabûlüne vâbestedir. Yoksa dâvet bid’attır, reddedilir.

26— İnsan fitraten mükerrem olduğundan, hakkı arıyor. Bazan bâtıl eline gelir, hak zannederek koynunda saklar. Hakikatı kazarken, ihtiyarsız dalâlet başına düşer; hakikat zannederek kafasına giydiriyor.

§27— Birbirinden eşeff ve eltaf, kudretin (107)

çok âyineleri vardır. Sudan havaya, havadan esîre, esîrden Âlem-i Misâle, Âlem-i Mi-sâlden Âlem-i Ervaha, hattâ zamana, fikre tenevvü' ediyor. Hava âyinesinde bir kelime milyonlar kelimat olur. Kalem-i Kudret, şu sırr-ı tenasülü pek acib istinsah ediyor. İn'ikâs, ya hüviyeti veya hüviyetle mahiyeti tutar. Kesîfin timsalleri birer meyyit-i müteharriktir. Bir ruh-u nuranînin kendi âyinerinde olan timsalleri birer hayy-ı murtabıttır; aynı olmasa da, gayrı da değildir.

28— Şems, hareket-i mihveriyesiyle silkinse meyveleri düşmez; silkinmezse, yemişleri olan seyyarat düşüp dağılacaktır.

29— Nur-u fikir, ziyâ-yı kalb ile ışıklanıp mezcolmazsa; zulmettir, zulüm fışkırır. Gözün muzlim nehâr-i ebyazı, muzii (Hâşiye) leyle-i süveydâ ile mezcolmazsa basarsız olduğu gibi, fikret-i beyzada süveydâ-i kalb bulunmazsa, basiretsizdir.

30— İlimde iz'an-ı kalb olmazsa, cehildir. İltizam başka, îtikad başkadır.

(Hâşiye): Meali : Gözün gündüze benziyen beyazı geceye benziyen siyahlığıyla beraber olmazsa; göz, göz olmaz.

31— Bâtıl şeyleri iyice tasvir, sâfi zihinleri idlâldir.

32— Âlim-i mürşid, koyun olmalı; kuş olmalı. Koyun, kuzusuna süt; kuş, yavrusuna kay verir. (10)

33— Bir şeyin vücudu, bütün eczasının vücuduna vâbestedir. Ademi ise, bir cüz'ünün ademiyle olduğundan; zaif adam iktidarını göstermek için tahrip tarafdarı oluyor, müsbet yerine menfice hareket ediyor.

34— Desâtir-i hikmet, nevâmis-i hükûmetle; kavanin-i hak revâbıt-ı kuvvetle imtizac etmezse, cumhur-u avamda müsmir olamaz.

35— Zulüm, başına adalet külâhını geçirilmiş; hıyanet, hamiyet libasını giymiş; cihada bağy ismi takılmış; esarete hürriyet namı verilmiş!.. Ezdad, suretlerini mübadele etmişler.

36— Menfaat üzerine dönen siyaset, canavardır.

37— Aç canavara karşı tahabbüb; merhametini değil, iştahasını açar. Hem de diş ve tırnağının kirasını da ister!..

38— Zaman gösterdi ki : Cennet ucuz de-

ğil, Cehennem dahi lüzumsuz değil...

39— Dünyaca havas tanınan insanlardaki meziyet, sebeb-i tevazu' ve mahviyet iken, tahakküm ve tekebbüre sebeb olmuştur. Fükarânın aczi, avâmın fakrı, sebeb-i merhamet ve ihsan iken, esaret ve mahkûmiyetlerine müncer olmuştur.

40— Bir şeyde mehâsin ve şeref hâsıl oldukça, şhavassa peşkeş ederler; seyyiat olsa, avâma taksim ederler.

41— Gaye-i hayal olmazsa veyahut nisyan veya tenâsi edilse; ezhan enelere dönüp, etrafında gezerler.

42— Bütün ihtilâlât ve fesadın asıl mâdeni ve bütün ahlâk-ı rezilenin muharrik ve menbaı tek iki kelimedir :

Birinci Kelime : "Ben tok olsam, başkası açlıktan ölse bana ne!"

İkinci Kelime : "İstirahatım için zahmet çek; sen çalış, ben yiyeyim."

Birinci kelimenin ırkını kesecek tek bir devası var ki, o da vücub-u zekâttır.

İkinci kelimenin devası, hurmet-i ribadır.

Adalet-i Kur'aniye âlem kapısında durup, ribaya : "Yasaktır, girmeye hakkın yoktur" der. Beşer bu emri dinlemedi, büyük bir sille yedi. Daha müdhişini yemeden, dinlemeli!..

43— Devletler, milletler muharebesi; tabakat-ı beşer muharebesine terk-i mevki ediyor. Zira beşer esir olmak istemediği gibi, ecîr olmak da istemez.

44— Tarîk-ı gayr-i meşrû ile bir maksadı takib eden, galiben maksudunun zıddıyla ceza görür. —Avrupa muhabbeti gibi— gayr-i meşrû muhabbetin âkıbetinin mükâfatı, mahbubun gaddarâne adâvetidir.

§45— Maziye, mesâibe kader nazarıyla ve müstakbele, measîye teklif noktasında bakmak lâzımdır. Cebir ve i'tizal, burada barışırlar. (103)

46— Çaresi bulunan şeyde acze, çaresi bulunmıyan şeyde cezaa iltica etmemek gerektir.

47— Hayatın yarası iltiyam bulur. İzzet-i İslâmiyenin ve namusun ve izzet-i milliye-nin yaraları pek derindir.

48— Öyle zaman olur ki; bir kelime bir

orduyu batırır, bir gülle otuz milyonun mahvına sebep olur (Hâşiye). Öyle şerait tahtında olur ki; küçük bir hareket, insanı âlâ-yı illiyyîne çıkarır.. ve öyle hal olur ki; küçük bir fiil, insanı esfel-i sâfilîne indirir.

49— Bir tane sıdk, bir harman yalanları yakar. Bir tane hakikat, bir harman hayalâta müreccahtır.

لَا يَلْزَمُ مَنْ لَزُومٍ صِدْقِ كُلِّ قَوْلٍ قَوْلٌ كُلِّ صِدْقٍ

Her sözün doğru olmalı; fakat her doğruyu söylemek, doğru değil.

(106) 50— Güzel gören, güzel düşünür. Güzel düşünen, hayatından lezzet alır.

51— İnsanları canlandıran, emeldir; öldüren, ye'sdir.

52— Eskidenberi i'lâ-yı kelimetullah ve beka-yı istiklâliyet-i İslâm için farz-ı kifa-ye-i cihadı deruhde ile; kendini, yekvücut olan Âlem-i İslâma fedaya vazifedar ve hilâfete bayraktar görmüş olan bu devlet-i İs-

(Hâşiye) : Sırp bir neferin Avusturya Veliahdine attığı bir tek gülle, eski harb-i umumîyi patlattırdı, otuz milyon nüfusun mahvına sebep oldu.

lâmiyenin felâketi; Âlem-i İslâm'ın saadet ve hürriyet-i müstakbelesiyle telâfi edilecektir. Zira şu musibet, mâye-i hayatımız olan uhuvvet-i İslâmiyenin inkişafını harikulâde tâcil etti.

53— Hıristiyanlığın malı olmıyan mehasin-i medeniyeti ona mal etmek ve İslâmiyetin düşmanı olan tedennîyi ona dost göstermek, feleğin ters dönmesine delildir.

54— Paslanmış bîhemta bir elmas, daima mücellâ cama müreccahtır.

55— Herşeyi maddede arayanların akılları gözlerindedir; göz ise mâneviyatta kördür.

56— Mecaz, ilmin elinden cehlin eline düşse, hakikata inkılâb eder, hurâfata kapı açar.

57— İhsan-ı İlâhîden fazla ihsan, ihsan değildir. Her şeyi, olduğu gibi tavsif etmek gerektir.

58— Şöhret, insanın malı olmıyanı dahi insana mâledir.

59— Hadîs, mâden-i hayat ve mülhim-i ⁽¹⁰¹⁾ hakikattir.

60— İhya-yı din, ihya-yı millettir. Hayat-ı din, nur-u hayattır.

61— Nev'-i beşere rahmet olan Kur'an; ancak umumun, lâakal ekseriyetin saadeti-ni tazammun eden bir medeniyeti kabul eder. Medeniyet-i hâzıra, beş menfî esas üzerine teessüs etmiştir:

- 1— Nokta-i istinadı, kuvvettir. O ise şe'ni, tecavüzdür.
- 2— Hedef-i kasdı, menfaattır. O ise şe'ni, tezahümdür.
- 3— Hayatta düsturu, cidalıdır. O ise şe'ni, tenazü'dür.
- 4— Kitleler mabeynindeki rabıtası, âhe-ri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfî milliyettir. O ise, şe'ni, müt-hiş tesadümdür.
- 5— Cazibedar hizmeti, heva ve hevesi teşci' ve arzularını tatmindir. O heva ise insanın mesh-i mânevisine sebebedir.

Şeriat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet ise : *Nokta-i istinadı*; kuvvete bedel, hakdır ki; şe'ni, adalet ve tevazümdür. *Hedefi de*, menfaat yeri-

ne fazilettir ki; şe'ni, muhabbet ve tecazüb-
dür. *Cihetü'l-vahdet de*, unsuriyet ve Milli-
yet yerine, rabıta-i dinî ve vatanî ve sınıfı-
dır ki; şe'ni, samimî uhuvvet ve müsâlemet
ve hâricin tecavüzüne karşı yalnız tedâfü'-
dür. *Hayatta* düstur-u cidal yerine düstur-u
teavündür ki; şe'ni, ittihad ve tesanüddür.
Heva yerine hüdadır ki; şe'ni, insaniyeten
terakki ve ruhen tekâmüldür.

Mevcudiyetimizin hâmisi olan İslâmiyet-
ten elini gevşetme; dört el ile sarıl, yoksa
mahvolursun.

62— Musibet-i âmme, ekseriyetin hatasın-
dan terettüb eder. Musibet; cinayetin neti-
cesi, mükâfatın mukaddemesidir.

63— Şehid, kendini hay bilir. Feda ettiği
hayatı, sekeratı tatmadığından gayr-ı
münkatı' ve bâki görüyor. Yalnız, daha ne-
zih olarak buluyor.

64— Adalet-i mahza-i Kur'aniye; bir mâ-
sumun hayatını ve kanını, hattâ umum be-
şer için de olsa, heder etmez. İkisi nazar-ı
kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de
birdir. Hodgâmlık ile öyle insan olur ki; ih-
tirasına mani herşeyi, hattâ elinden gelirse

dünyayı harap ve nev'-i beşeri mahvetmek ister.

65— Havf ve za'f, te'sirat-ı hâriciyyeyi teşci' eder.

66— Muhakkak maslahat, mevhum mazarrata feda edilmez.

67— Şimdilik İstanbul siyaseti, İspanyol hastalığı gibi bir hastalıktır.

68— Deli adama "İyisin, iyisin" denilse iyileşmesi, iyi adama "Fenasın, fenasın" denilse fenalaşması nadir değildir.

69— Düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur; düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.

70— İnadin işi, şeytan birisine yardım etse "Melektir" der, rahmet okur. Muhalifinde melek görse, "Libasını değiştirmiş şeytandır" der, lânet eder.

71— Bir derdin dermanı, başka bir derde zehir olabilir. Bir derman, haddinden geçse, dert getirir.

72—

الْجَمِيعَةُ الَّتِي فِيهَا النَّاسُ الَّتِي خُلِقَتْ لِتَحْرِيكِ السَّكَّاتِ وَالْجَمَاعَةِ
الَّتِي فِيهَا النَّاسُ الَّتِي خُلِقَتْ لِتَسْكِينِ الْحَرَكَاتِ

73— Cemaatte vâhid-i sahîh olmazsa; cem' ve zam, kesir darbı gibi küçültür (Hâşiye). (110)

74— Adem-i kabul, kabul-ü ademle iltibas olunur. Adem-i kabul; adem-i delil-i sübut, onun delilidir. Kabul-ü adem, delil-i adem ister. Biri şek, biri inkârdır.

75— İmânî mes'elelerde şüphe, bir delili hattâ yüz delili atsa da, medlûle îras-ı zarar edemez. Çünkü binler delil var.

76— Sevâd-ı âzama ittiba edilmeli. Ekseriyete ve sevâd-ı âzama dayandığı zaman, lâkayd Emevîlik en nihayet Ehl-i Sünnet cemaatine girdi. Adetçe ekalliyette kalan salâbetli Alevîlik, en nihayet az bir kısmı Râfîzîliğe dayandı.

77— Hakta ittifak, ehakta ihtilâf olduğundan; bazan hak, ehaktan ehaktır.. hasen ahsenden ahsendir. Herkes kendi mesleğine

(Hâşiye): Hesapta mâlûmdur ki; darb ve cem', ziyadeleştirir. Dört kere dört, onaltı olur. Fakat kesirlerde darb ve cem', bilâkis küçültür. Sülûsü sülûs ile darbetmek tûsü' olur. Yâni, dokuzda bir olur. Aynen onun gibi, insanlarda sıhhat ve istikamet ile vahdet olmazsa, ziyadeleşmekle küçülür, bozuk olur, kıymetsiz olur!..

“Hüve hak” demeli, “Hüvelhak” dememeli. Veyahut “Hüve hasen” demeli, “Hüve’l-hasen” dememeli...

78— Cennet olmazsa, Cehennem tâzib etmez.

(F) 79— Zaman ihtiyarlandıkça, Kur’an gençleşiyor; rumuzu tavazzuh ediyor. Nur, nâr görüldüğü gibi; bazan şiddet-i belâgat dahi, mübalâğa görünür.

80— Hararetteki merâtib, bürûdetin tahallül ile dir; hüsündeki derecat, kubhun tedahül ile dir. Kudret-i Ezeliye zâtiyedir, lâzimedir, zaruriyedir; acz tahallül edemez, meratib olamaz, herşey ona nisbeten müsavıdır.

81— Şemsin feyz-i tecellisi olan timsali, denizin sathında ve denizin katresinde aynı hüviyeti gösteriyor.

82— Hayat, cılve-i tevhiddendir; müntehası da vahdet kesbediyor.

83— İnsanlarda velî, Cum’ada dakika-i icabe, Ramazanda Leyle-i Kadîr, Esma-i Hüsnada İsm-i Azam, ömürde ecel meçhul kaldıkça; sair efrad dahi kıymetdar kalır,

ehemmiyet verilir. Yirmi sene mübhem bir ömür nihayeti muayyen bin sene ömre müreccahtır.

84— Dünyada mâsiyetin âkıbeti, ikab-ı uhrevîye delildir.

85— Rızık, hayat kadar kudret nazarında ehemmiyetlidir. Kudret çıkarıyor, kader giydiriyor, inayet besliyor. Hayat, muhassal-ı mazbuttur, görünür.. rızık, gayr-ı muhassal, tedricî münteşirdir, düşündürür. Açlıktan ölmek yoktur. Zira bedende şahm vesaire su- (12) retinde iddihar olunan gıda bitmeden evvel ölüyor. Demek terk-i âdetten neşet eden maraz öldürür, rıziksızlık değil.

86— Âkilü'l-lâhm vahşilerin helâl rızıkları, hayvanatın hadsiz cenazeleridir; hem rûy-i zemini temizliyorlar, hem rızıklarını buluyorlar.

87— Bir lokma kırk paraya, diğer bir lokma on kuruşa... Ağıza girmeden ve boğazdan geçtikten sonra, birdirler. Yalnız, birkaç saniye ağızda bir fark var. Müfettiş ve kapıcı olan kuvve-i zâikayı taltif ve memnun etmek için birden ona gitmek, israfın en sefihidir.

88— Lezaiz çağırıldıkça, sanki yedim demeli. Sanki yedimi düstur yapan, “Sanki Yedim” namındaki bir mescidi yiyebilirdi, yemedi.

89— Eskiden ekser İslâm aç değildi, tereffühe ihtiyar vardı. Şimdi açtır, telezzüze ihtiyar yoktur.

90— Muvakkat lezzetten ziyade, muvakkat eleme tebessüm etmeli; hoş geldin demeli. Geçmiş lezaiz, ah vah dedirtir. “Ah!”, müstetir bir elemin tercümanıdır. Geçmiş âlâm, “Oh!” dedirtir. O “Oh!” muzmer bir lezzet ve nimetin muhbiridir.

91— Nisyan dahi bir nimettir. Yalnız her günün âlâmını çektirir; müterâkimi unutturur.

92— Derece-i hararet gibi, her musibette bir derece-i nimet vardır. Daha büyüğünü düşünüp, küçükteki derece-i nimeti görüp, Allah’a şükretmeli. Yoksa istizam ile üflense, şişer; merak edilse, ikileşir; kalbdeki misali, hayali, hakikata inkılâb eder; o da kalbi döver.

93— Her adam için, heyet-i içtimaiyede

—görmek ve görünmek için— mertebe denilen bir penceresi vardır. O pencere kamet-i kıymetinden yüksek ise, tekebbür ile tetavül edecek; eğer kamet-i kıymetinden aşağı ise, tevazu ile tekavvüs edecek ve eğilecek; tâ o seviyede görsün ve görünsün. İnsanda büyüklüğün mikyası, küçüklüktür, yani tevazudur. Küçüklüğün mizanı, büyüklüktür, yani tekebbürdür.

94— Zaifin kaviye karşı izzet-i nefsi, kavide tekebbür olur; kavinin zaife karşı tevazuu, zaifde tezellül olur. Bir ulülêmrin makamındaki ciddiyeti, vakardır; mahviyeti, zillettir. Hanesindeki ciddiyeti, kibirdir; mahviyeti tevazudur. Ferd, mütekellim-i vahde olsa, müsamahası ve fedakârlığı amel-i sâlihtir; mütekellim-i maalgayr olsa, hıyanettir, amel-i tâlihtir. Bir şahıs, kendi namına hazm-ı nefis eder, tefahür edemez; millet namına tefahür eder, hazm-ı nefis edemez.

95— Tertib-i mukaddematta “tefviz” tenbelliktir, terettüb-ü neticede tevekküldür. Semere-i sa'yine ve kısmetine rıza kanaattır, meyl-i sa'yi kuvvetlendirir. Mevcuda iktifa, dûn-himmetliktir.

96— Evamir-i şer'iyeye karşı itaat ve isyan olduğu gibi, evamir-i tekvîniyeye karşı da itaat ve isyan vardır. Birincisinde mükâfat ve mucâzatın ekseri Âhirette; ikincisinde, ağılebi dünyada olur. Meselâ : *Sabrın mükâfatı zaferdir, ataletin mucâzâtı sefalettir, sa'yin sevabı servettir, sebatın mükâfatı galebedir.* Müsavatsız adalet, adalet değildir.

97— Temasül tezaadın sebebidir, tenasüb tesanüdün esasıdır, sıgar-ı nefis tekebbürün menbaidir, zaaf gururun mâdenidir, acz muhalefetin menşeidir, merak ilmin hocasıdır.

98— Kudret-i Fâtıra, ihtiyaç ile, hususan açlık ihtiyaciyle, başta insan bütün hayvanatı gemlendirip nizâma sokmuş. Hem âlemi herc ü mercten halâs edip, hem ihtiyacı medeniyete üstad ederek, terakkiyatı te'min etmiştir.

99— Sıkıntı sefaletin muallimidir. Ye's, dalâlet-i fikrin; zulmet-i kalb, ruh sıkıntısının menbaidir.

100—

إِذَا تَأَنَّنْتَ الرِّجَالُ بِالشَّهْوِيسِ رَجَلَ النِّسَاءُ بِالتَّوَقُّعِ

Bir meclis-i ihvâna güzel bir karı girdikçe; riya, rekabet, hased damarı intibah eder. Demek inkişaf-ı nisvandandır, medenî beşerde ahlâk-ı seyyie inkişaf eder.

101— Beşerin şimdiki seyyiat-alûd hırçın ruhunda, mütebessim küçük cenazeler olan suretlerin rolü ehemmiyetlidir.

102— Memnû' heykel; ya bir zulm-ü müteahaccir, ya bir heves-i mütecessim veya bir riya-yı mütecessiddir.

103— İslâmiyet'in müsellematını tamamen imtisal ettiği cihetle bihakkın daire-i dâhiline girmiş zâtta meylüttevsi', meylüttekemmüldür. Lâkaydlık ile hâricde sayılan zâtta meylüttevsi', meylüttahribdir. Fırtına ve zelzele zamanında; değil içtihad kapısını açmak belki pencerelerini de kapatmak maslahattır. Lâübalîler ruhsatlarla okşanılmaz; azîmetlerle, şiddetle ikaz edilir.

104— Bîçâre hakikatlar, kıymetsiz ellerde kıymetsiz olur.

105— Küremiz hayvana benziyor, âsâr-ı hayat gösteriyor. Acaba yumurta kadar küçülse, bir nevi hayvan olmayacak mıdır? Ve-

ya bir mikrop küremiz kadar büyüse, ona benzemiyecek midir? Hayatı varsa, ruhu da vardır. Âlem insan kadar küçülse, yıldızları zerrat ve cevahir-i ferdiye hükmüne geçse, o da bir hayvan-ı zîşuur olmayacak mıdır? Allah'ın böyle çok hayvanları var.

106— Şeriat ikidir :

(**Birincisi** : Âlem-i asgar olan insanın ef'al ve ahvâlini tanzim eden ve sıfat-ı kelâmdan gelen bildiğimiz şeriattır.

İkincisi : İnsan-ı ekber olan âlemin harekât ve sekenâtını tanzim eden, sıfat-ı iradedden gelen şeriat-ı kübra-yı fitriyedir ki, bazan yanlış olarak tabiat tesmiye edilir. Melâike bir ümmet-i azimedir ki, sıfat-ı iradedden gelen ve şeriat-ı fitriye denilen evamir-i tekviniyesinin hamelesi ve mümessili ve mütemessilleridirler.

107—

اِذَا وَازَنْتَ بَيْنَ حَوَاسٍ حَوِينَةٍ خُرَدَ بَيْنِيَّةٍ وَحَوَاسٍ الْإِنْسَانِ تَرَى
سِرًّا عَجِيبًا إِنَّ الْإِنْسَانَ كَصُورَةٍ لَيْسَ كُتِبَ فِيهَا سُورَةٌ لَيْسَ

108— Maddiyunluk mânevî taundur ki, beşere şu müdhiş sıtmayı tutturdu, gazab-ı

Îlâhîye çarptırdı. Telkin ve tenkid kabiliyeti tevessü' ettikçe, o taun da tevessü' eder.

109— *En bedbaht, en muzdarib, en sıkıntılı; işsiz adamdır. Zira, atalet ademin birader-zâdesidir; sa'y, vücudun hayatı ve hayatın yakazasıdır.*

§110— Ribanın kab ve kapıları olan bankaların nef'i, beşerin fenası olan gâvurlara ve onların en zâlimlerine ve bunların en sefihlerinedir. Âlem-i İslâma zarar-ı mutlak-tır. Mutlak beşerin refahı nazara alınmaz. Zira gâvur harbî ve mütecaviz ise, hürmetsiz ve ismetsizdir.

111— Cum'ada hutbe; zaruriyat ve müsellematı tezkirdir, nazariyatı tâlim değildir. İbare-i Arabiye daha ulvî ihtar eder. Hadîs ile Âyet müvazene edilse görünür ki; beşerin en belîği dahi, Âyetin belâgatına yetişemez, ona benzemez.

S a i d N u r s î

* * *

HUTBE-İ ŞÂMİYE'NİN İKİNCİ
ZEYLİNİN İKİNCİ KISMI

Sûre-i İhlâs'ın Bir Remzi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ s= 696

أَحْمَدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

قُلْ هُوَ itlak ile tayini; tevhid-i şuhuda
işarettir. أَيْ : لَا مَشْهُودَ بِنَظَرِ الْحَقِيقَةِ إِلَّا هُوَ

اللَّهُ أَحَدٌ Tevhid-i Ulûhiyete tasrihtir.

أَيْ : لَا مَعْبُودَ إِلَّا هُوَ

اللَّهُ الصَّمَدُ Tevhid-i Rubûbiyete remizdir.

آى : لَا خَالِقَ وَلَا رَبَّ إِلَّا هُوَ

Ve Tevhid-i Ceberuta telvihtir.

آى : لَا قَيُّومَ وَلَا غِنَى عَلَى الْإِطْلَاقِ إِلَّا هُوَ

تevhid-i Celâle telmihtir. Şirkin en-

vainı reddeder. Yani tegayyür veya tecezzi veya tenasül eden, İlâh olamaz. Ukûl-ü aşere veya melâike veya İsâ veya Üzeyr'in velayetini dâva eden şirkleri reddeder.

وَلَمْ يُولَدْ İsbat-ı ezeliyet ile tevhiddir. Es-

babperest, nücumperest, sanemperest, tabiatperestin şirkini reddeder. Yani hâdis veya bir asıldan münfasıl veya bir maddeden mütevellid olan İlâh olamaz.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ câmi bir tevhiddir. Yâ-

ni : Zâtında, sıfatında, e'alinde naziri, şeriki, şebihî yoktur.

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Şu sure, bütün enva-ı şirki reddeder. Ve yedi meratib-i tevhidi tazammun eden altı cümlesi mütenaticedir. Her biri ötekinin hem neticesi, hem bürhanıdır.

Muvahhid-i ekber ve tevhidin bürhan-ı muazzamı olan kâinat, değil yalnız erkân ve azası belki bütün hüceyratı, belki bütün zer-ratı birer lisan-ı zâkir-i tevhid olarak bu büyük bürhanın sadâ-yı bülendine iştirak ede-

rek hep birden **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** diye mevlevî-vari zikrediyorlar.

Tevhidin bürhan-ı nâtıkı olan Kur'an'ın sinesine kulağını yapıştırırsan işiteceksin ki, kalbinde derinden derine gayet ulvî, niha-yet derecede ciddî, gayet samimî, nihayet de-recede mûnis ve muknî' ve bürhan ile mü-cehhez bir sadâ-yı semavî işiteceksin ki :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ zikrini tekrar ediyor.

Evet şu bürhan-ı münevverin altı ciheti de şeffaftır. Üstünde sikke-i i'caz, içinde nur-u hidayet, altında mantık ve delil, sa-

sait ile değildir. İnsanın ihtiyarî eserindeki adem-i kemâl; cebri nefy, ihtiyarı isbat eder.

Cây-ı dikkattir ki : Cüz'î bir ihtiyarın ta-vassutu ile eser-i akıl bir insan şehri, intizamca semere-i vahy bir arı kovanındaki cemaate yetişmez. Vesarîların meşher-i san'atı bir petek hüceyrat şehri; bir nar ve (cil-nar) gülnardan intizamca geridir. Demek kâinattaki câzibe-i umumiye hangi kalem-den akmışsa, cüz'-ü lâyetecezzadaki küçücük câzibeler o kalemin noktalarıdır.

İslâmiyet der : **لَا خَالِقَ إِلَّا هُوَ** Hem vesa-

it ve esbabı. müessir-i hakikî olarak kabul etmez. Vasıtaya mânâ-yı harfî nazarıyla bakar. Akide-i tevhid ve vazife-i teslim ve tefviz öyle ister. Tahrif sebebiyle şimdiki Hıristiyanlık esbab ve vesâiti müessir bilir, mânâ-yı ismî nazarıyla bakar. Akide-i velediyet ve fikr-i ruhbanîyet öyle ister, öyle sevkeder. Onlar azizlerine mânâ-yı ismiyle birer menba-ı feyz ve —güneşin ziyasından bir fikre göre istihale etmiş lâmbanın nuru gibi— birer mâden-i nur nazarıyla bakıyorlar. Biz ise evliyaya mânâ-yı harfiyle, yani ayi-

ne güneşin zıyasını neşrettiği gibi birer ma'kes-i tecelli nazarıyla bakıyoruz (Hâşiye).

Bu sırdandır ki bizde sülûk tevazudan başlar, mahviyetten geçer, Fenafillah makamını görür. (Gayr-i mütenahî makamatta sülûke başlar. Ene ve nefis-i emmare kibriyle, gururıyla söner. Hakikî Hristiyanlık değil, belki tahrif ve felsefe ile sarsılmış Hristiyan'da, ene levâzımatıyla kuvvetleşir. Enesi kuvvetli, müteşahhıs, rütbeli, makam sahibi bir adam Hristiyan olsa mütesallib olur. Fakat Müslüman olsa lâkayd olur.

* * *

Kuvveden fiile geçmek olan faaliyetteki şedid ve mütenevvi lezzet, tegayyür-ü âlemin mayesi ve kanun-u tekâmülün nüvesidir. Zindandan bostana çıkmak, daneden sünbüle geçmek ayn-ı lezzettir. Faaliyet istihaleyi tazammun etse, lezzet tezâyüd ederek taşar. Vazifedeki külfeti taşıttıran o tatır. Zîşuura nisbeten gayetteki kemal, ne kadar câzibedarsa, "Lâmüdrîke"ye nisbeten

(Hâşiye): Nakşibendi râbitası bu sırra binâ edilmiştir.

mudrike = Atıl, idrak kuvveti; onkoro tabi, yeti

nefs-i faaliyet öyle de câzibedardır, sa'ye sev-
keder. Bu sırdandır ki : *Rahat zahmettir, zah-
met rahattır.*

Hırs ile aculiyet, sebep-i haybettir. Zira müretteb basamaklar gibi fitrattaki tertibe, teselsüle tatbik-i hareket etmediğinden harîs muvaffak olamaz. Olsa da tertib-i ca'lîsi bir basamak kadar seyr-i fitrîden kısa olduğundan yeise düşüp gaflet bastıktan sonra kapı açılır.

Allah kalbin bâtınına îman ve mârifet ve muhabbeti için yaratmıştır. Kalbin zâhirini, sair şeylere müheyya etmiştir. Cinayetkâr hırs kalbi deler. Sanemleri içine idhal eder. Allah darılır, maksudunun aksiyle mücazat eder.

* * *

Hırs cihetiyle siyaset eskârını, İslâmiyet akaidinin yerlerine kadar îsal eden herifler şan ve şeref değil, belki şeyn ve şenaata mazhar oldular. Nefsanî aşklardaki felâketler, haybetler bu sırdandır. O çeşit âşıkların bütün divanları birer feryad-ı matemdir.

Gece kalben nevmi merak edersin, bakiyesini de kaçırıp uyanık kalırsın.

272 İki dilenci : Biri musırr-ı muhteris, biri müstağni-i muhteriz... İkincisine vermeyi daha ziyade arzu etmekliğinin şu geniş kanunun bir nümunesidir.

* * *

13 35 En müthiş maraz ve musibetimiz, cerbeze ve gurura istinad eden tenkididir. Tenkid eğer insaf işletirse, hakikatı rendeçler. Eğer gurur istihdam etse tahrip eder, parçalar. O müthişin en müthişidir ki, akaid-i îmaniyeye ve mesail-i diniyeye girse. Zira ^{1.46}îman hem tasdik, hem iz'an, hem iltizam, ^{5.291}hem teslim, hem mânevî imtisâldir. Şu tenkid; imtisali, iltizamı, iz'anı kırar. Tasdikte de bîtaraf kalır. Şu zaman-ı tereddüd ve evhamda, iz'an ve iltizamı tenmiye ve takviye eden nuranî sıcak kalblerden çıkan ⁽¹²²⁾müşbet efkârı ve müşevvik beyanatı hüsn-ü zan ile temaşa etmek gerektir. "Bîtarafane muhakeme" dedikleri şey, muvakkat bir dinsizliktir. Yeniden mühtedi ve müşteri olan yapar. ^{5.124}

وَالَّذِي عَلمَ الْفُرَّانَ الْمُعْجَزَ اِنْ نَظَرَ الْبَشِيرَ النَّذِيرَ وَبَصِيرَتَهُ

olan kâfirin nazarı ve herşeyi inceden inceye tetkik

النَّقَادَةُ أَدَقُّ وَأَجَلُّ وَأَنْفَذُ مِنْ أَنْ يَلْتَبِسَ أَوْ تَشَبَّهَ
عَلَيْهِ الْحَقِيقَةُ بِالْخَيَالِ وَإِنَّ مَسَدَّكَ الْحَقَّ أَغْنَى وَأَنْزَهُ
وَأَزْفَعُ مِنْ أَنْ يُدَلِّسَ أَوْ يُفَاِطِعَ عَلَى النَّاسِ

Zira hakikat-bîn göz aldanmaz; hakperest
kalb aldatmaz.

* * *

Gıybetin derece-i şenâatı :

Kur'an der :

أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا

Altı kelime ile, altı derece şiddetle gıybeti
takbih ediyor. Yâni, hemze ile der :

Aklına bak, böyle şeye cevaz verir mi?
Müstakim aklın yoksa kalbine bak! Böyle
şeye muhabbet eder mi? Selim kalbin yok-
sa vicdanına bak, böyle dişinle kendi etini
parçalamak gibi hayat-ı içtimaiyeyi bozma-
ya rıza gösterir mi? Vicdan-ı içtimaiyen ol-
mazsa insaniyetine bak, böyle canavarvarî
iftirasa iştiha gösterir mi? Mânen insaniye-
tin olmazsa, rikkat-i cinsiye ve karabet-i rah-

şenâat, kö-
oicahlik.

2

mek-275

miyene bak! Böyle kendi belini kıracak harekete meyleder mi? Rikkat-i cinsiyen olmazsa hiç sağlam tabiatın yok mu ki, ölüyü dişlerinle parçalıyorsun.

Demek akıl, kalb, vicdan, insaniyet, rikkat-i cinsiye, tabiat, şariat nazarında gıybet merdudur, matruddur.

* * *

إِنَّا لِلْإِنْسَانِ الَّذِي لَا يُدْرِكُ سِرَّ النَّعَاوِنِ هُوَ أَجْمَدُ مِنَ الْحَجَرِ
إِذَا مِنَ الْحَجَرِ مَا يَتَّقُوهُ لِمُعَاوَنَةِ أَخِيهِ إِذَا الْحَجَرُ مَعَ حَجَرَتِهِ إِذَا
خَرَجَ مِنْ بَيْدِ الْمُعَقِّدِ الْبَانِي فِي السَّقْفِ الْمُحَدَّبِ يَمْلُ
وَيَخْضَعُ رَأْسَهُ لِيَمَاسَ رَأْسَ أَخِيهِ لِتِمَاسِكَ عَنِ السَّقُوطِ

Yâni; kubbelerde taşlar başbaşa vururlar, tâ düşmesinler.

(127)
(Cüz'-ü lâyetecazza zerresinden insana, insandan şems-i şumusa müteselsil mahrutî silsilenin vasatındaki cevher-i feridi, insan-ı mükerremdir.

* * *

İnsanın meşhur havassından başka havası vardır. Zaika gibi bir hiss-i sâika, hem

bir hiss-i şâika vardır. Hem insanda gayr-ı meş'ur hisler çoktur.

* * *

Bazan arzu fikir suretini giyer. Şahs-ı muhteris arzu-yu nefsanîyesini fikir zanneder.

* * *

Garibdir ki, bazı adam pis bir çamura düşer, kendini aldatmak için misk ü anber diye yüzüne gözüne bulaştırır.

* * *

Şehid velidir. Cihad farz-ı kifaye iken farz-ı ayn olmuştur. Belki muzaaf bir farz-ı ayn hükmüne geçmiştir. Hac ve zekât gibi, cihadda da niyetin tasarrufu azdır. Hattâ adem-i niyet dahi asıl nokta-i nazarından niyet hükmündedir. Demek zıdd-ı niyet, yakînen tebeyyün etmezse, cihad şehadet-i hakikiyeyi intac eder. Zira vücut tezâuf etse taayyün eder. İhtiyarı tazammun eden niyetin tesiri azalır. Şu günahkâr millette, birdenbire onbinler evliya inkişaf ve tezahür etse, az bir mükâfat değildir.

* * *

²⁶ Bizde biri fâsık olsa galiben ahlâksız ve vicdansız olur. Zira arzu-yu mâsiyet vicdan-⁷⁷⁴daki îmanın sadasını susturmakla inkişaf edebilir. Demek vicdanını ve mâneviyatını sarsmadan, istihfaf etmeden tam ihtiyar ile şerri işlemez. Onun için İslâmiyet; fâsıkı ha-
in bilir, şehadetini reddeder. Mürtedi zehir bilir, idam eder. Hıristiyan bir¹zimmîyi ve kâfir muahidi ibka eder. Hanefî Mezhebi zimmînin şehadetini kabul eder.

İcra-yı adalet, din namına olmalı, ta akıl ve kalb ve ruh müteessir olsunlar, imtisal etsinler. Yoksa yalnız vehim müteessir olur. Yalnız hükûmetin cezasından korkar —eğer tahakkuk etse— Nâsın itabından çekinir, —eğer tebeyyün etse—.

* * *

²⁶³ Bir câni yüzünden, çok mâsumları ihtiva eden bir gemi batırılmaz. Bir câni sıfat yüzünden, çok evsaf-ı mâsumeyi muhtevi bir mü'mine adavet edilmez.

²⁶⁰ Lâsiyyema : Sebeb-i muhabbet olan îman ve tevhid “Cebel-i Uhud” gibidir. Sebeb-i adâvet olan şeyler çakıl taşları gibidir. Çakıl taşlarını Cebel-i Uhud'dan daha ağır te-

(121)

İslam
Kütüphanesi

lâkki etmek ne kadar akılsızlık; mü'minin mü'mine adaveti, o kadar kalbsizliktir. Mü'minlerde adâvet, yalnız acımak mânâsında olabilir.

Elhâsıl : İman muhabbeti, İslâmiyet uhuvveti istilzam eder.

الْكَلَامُ كَالْمَالِ لَا يَجُوزُ فِيهِ الْإِسْرَافُ

S a i d N u r s î

* * *

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ (130)

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

(1.984) Aziz Sıddık Kardeşlerim,

Evvelâ : Hem geçmiş, hem gelecek, hem maddî, hem mânevî bayramlarınızı ve mübarek gecelerinizi bütün ruh u canımla tebrik ve ettiğiniz ibadet ve duaların makbuliyetini Rahmet-i İlâhiyeden bütün ruh u canımızla niyaz edip, isteyip o mübarek dualara âmin deriz.

Sâniyen : Hem çok defa mânevî, hem çok cihetlerden ehemmiyetli iki suallerine mahremce cevap vermeğe mecbur oldum.

Birinci Sualleri : Ne için eskide hürriyetin başında siyasetle hararetli meşgul oluyordun? Bu kırk seneye yakındır ki bütün bütün terkettin?

Elcevab : Siyaset-i beşeriye'nin en esaslı bir kanun-u esasîsi olan "Selâmet-i millet için ferdler feda edilir. Cemaatın selâmeti için eşhas kurban edilir. Vatan için herşey feda edilir." diye bütün şev'-i beşerdeki şimdiye kadar dehşetli cinayetler bu kanunun su-i isti'malinden neş'et ettiğini kat'iyen bildim. Bu kanun-u esasî-i beşeriye, bir hadd-i muayyenesi olmadığı için, çok su-i isti'male yol açılmış. İki harb-i umumî, bu gaddar kanun-u esasînin su-i isti'malinden çıkıp bin sene beşerin terakkiyatını zir ü zeber ettiği gibi, on câni yüzünden doksan mâsumun mahvına fetva verdi. Bir menfaat-ı umumî perdesi altında şahsî garazlar, bir câni yüzünden bir kasabayı harab etti. Risale-i Nur bu hakikatı bazı mecmua ve müdafaatında isbat ettiği için onlara havale ediyorum.

İşte beşeriyet siyasetlerinin bu gaddar kanun-u esasîsine karşı Arş-ı Azam'dan gelen Kur'an-ı Mu'ciz'ül-Beyândaki bu gelen kanun-u esasîyi buldum. O kanunu da şu Âyet ifade ediyor :

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ۖ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ
أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا

Yâni, bu iki âyet bu esasî ders veriyor ki :^{nek}
32) *Bir adamın cinayetiyle başkaları mes'ul olmaz. Hem bir mâsum, rızası olmadan bütün insana da feda edilmez. Kendi ihtiyarıyla, kendi rızasıyla kendini feda etse o fedakârlık bir şehadettir ki, o başka mes'eledir'' diye hakikî adâlet-i beşeriyeyi tesis ediyor. Bunun tafsilâtını da Risale-i Nur'a havale ediyorum.*

İkinci Sual : Sen eskide şarktaki bedevî aşâirde seyahat ettiğin vakit onları medeniyet ve terakkiyata çok teşvik ediyordun. Neden kırk seneye yakındır medeniyet-i hâzıradan "mimsiz" diyerek hayat-ı içtimaiyeden çekildin, inzivâyaya sokuldun?

Elcevab : Medeniyet-i hâzıra-i garbiye, semavî kanun-u esâsîlere muhalif olarak ha-

reket ettiği için seyyiatı hasenatına, hatâları zararları faidelerine râcih geldi. Medeniyetteki maksud-u hakikî olan istirahat-ı umumiye ve saadet-i hayat-ı dünyeviye bozuldu. İktisad, kanaat yerine, israf ve sefahet.. ve sa'y ve hizmet yerine, tenbellik ve istirahat meyli galebe çaldığından bîçâre beşeri hem gayet fakir, hem gayet tenbel eyledi. Semavî Kur'an'ın kanun-u esasîsi :

(133) **كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ لَا يَسْرِفُ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى**

ferman-ı esasîsi ile beşerin saadet-i hayatiyesi iktisad ve sa'ye gayrette olduğunu ve onunla beşerin havas, avâm tabakası birbiriyle barışabilir diye Risale-i Nur bu esası izahına binaen kısa bir-iki nükte söyleyeceğim.

Birincisi : Bedevilikte beşer, üç-dört şeye muhtaç oluyordu. O üç-dört hâcâtını tedarik etmeyen on adette ancak ikisi idi. Şimdiki garb medeniyet-i zâlîme-i hâzırası, su-isti'malât ve israfat ve hevesatı tehyic ve havayic-i gayr-ı zaruriyeyi, zarurî hâcatlar hükmüne getirip, görenek ve tiryakilik cihetiyle şimdiki o medenî insanın tam muh-

taç olduğu dört hâcâtı yerine yirmi şeye bu zamanda muhtaç oluyor. O yirmi hâcâtı tam helâl bir tarzda tedarik edecek yirmiden ancak ikisi olabilir. Onsekizi muhtaç hükmünde kalır. Demek bu medeniyet-i hâzıra, insanı çok fakir ediyor. O ihtiyaç cihetinde beşeri zulme, başka haram kazanmağa sevk etmiş. Bîcâre avâm ve havas tabakasını daima mübarezeyle teşvik etmiş.

Kur'an'ın kanun-u esasîsi olan vücut-u zekât ve hurmet-i riba vasıtasıyla avâmın havassa karşı itaatını ve havassın avâma karşı şefkatini temin eden o kudsî kanunu bırakıp burjuvaları zulme, fukaraları isyana sevk etmeğe mecbur etmiş. İstirahat-ı beşeriye yi zir ü zeber etti.

İkinci Nükte : Bu medeniyet-i hâzıranın harikaları beşere birer nimet-i Rabbaniye olmasından hakikî bir şükür ve menfaat-ı beşerde isti'mâli iktiza ettiği halde, şimdi görüyoruz ki, ehemmiyetli bir kısım insanı tenbelliğe ve sefahete sevk ve sa'yî ve çalışmayı bırakıp istirahat içinde hevesatı dinlemek meylini verdiği için sa'yin şevkini kırıyor. Ve kanaatsızlık ve iktisatsızlık yolu

ile sefahete, israfa, zulme, harama sevk ediyor. Meselâ : Risale-i Nur'daki "Nur Anah-tarı"nın dediği gibi, radyo büyük bir nimet iken maslahat-ı beşeriyeye sarf edilmek ile bir mânevî şükür iktiza ettiği halde; beşte dördü hevesata, lüzumsuz mâlâyani şeylere sarf edildiğinden tenbelliğe, radyo dinlemekle heveslenmeğe sevk edip sa'yin şevkini kırıyor. Vazife-i hakikiyesini bırakıyor. Hat-tâ çok menfaatlı olan bir kısım hârika vesait, sa'y ve amel ve hakikî maslahat-ı ihtiyacat-ı beşeriyeye istimali lâzım gelirken —ben kendim gördüm— ondan bir-ikisi zarurî ihtiyacata sarf edilmeye mukabil, ondan sekizi keyif, hevesat, tenezzüh, tenbelliğe mecbur ediyor. Bu iki cüz'î misâle binler misaller var.

Elhasıl : Medeniyet-i garbiye-i hâzıra, semavî dinleri tam dinlemediği için beşeri hem fakir edip ihtiyacâtı ziyadeleştirmiş, iktisad ve kanaat esasını bozup israf ve hırs ve tama'ı ziyadeleştirmeğe, zulüm ve harama yol açmış. Hem beşeri vesait-i sefahete teşvik etmekle; o bîçâre muhtaç beşeri tam tenbelliğe atmış. Sa'y ve amelin şevkini kırıyor. Hevesata, sefahete sevk edip ömrünü

faidesiz zayi ediyor. Hem o muhtaç ve tenbelleşmiş beşeri, hasta etmiş. Su-i istimal ve israfat ile yüz nevi hastalığın sirayetine, intişarına vesile olmuş. Hem üç şiddetli ihtiyaç ve meyl-i sefahet ve ölümü her vakit hatıra getiren kesretli hastalıklar ve dinsizlik cereyanlarının o medeniyetin içlerine yayılması ile; intibaha gelip uyanmış beşerin gözü önünde ölümü idam-ı ebedi suretinde gösterip her vakit beşeri tehdid ediyor. Bir nevi Cehennem azabı veriyor.

İşte bu dehşetli musibet-i beşeriyeye karşı Kur'an-ı Hakîm'in dört yüz milyon talebesinin intibahıyla ve içinde semavî, kudsî kanun-u esasîleriyle binüç yüz sene evvel gösterdiği gibi yine bu dört yüz milyonun kendi kudsî esasî kanunlarıyla beşerin bu üç dehşetli yarasını tedavi etmesini ve eğer yakında kıyamet kopmazsa beşerin hem saadet-i hayat-ı dünyeviyesini, hem saadet-i hayat-ı uhreviyesini kazandıracağını; ve ölümü idam-ı ebedîden çıkarıp âlem-i nura bir terhis tezkeresi göstermesini ve ondan çıkan medeniyetin mehasini seyyiatına ştam galebe edeceğini ve şimdiye kadar olduğu gibi, dinin bir kısmını, medeniyetin bir kısmını

kazanmak için rüşvet vermek değil, belki medeniyeti ona, o semavî kanunlara bir hizmetkâr, bir yardımcı edeceğini Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyân'ın işârat ve rumuzundan anlaşıldığı gibi, Rahmet-i İlâhiyeden şimdiki uyanmış beşer bekliyor, yalvarıyor, arıyor.

الْباقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

* * *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Tr = 641 (-)

Çok aziz, çok mübarek, çok müşfik, çok sevgili Üstadımız Hazretleri!

Risale-i Nur'u himmet ve dualarınızla, dikkat ve tefekkürle okudukça, bu muazzam eser külliyyatının tılsım-ı kâinatın muamma-sını keşf ve halleden bir keşşaf olduğunu, hal ve istikbalin bir mürşid-i ekberi ve bir rehber-i âzamı olduğunu yine dua ve himmetinizle idrak ediyoruz. Evet Üstadımız Hazretleri! Risale-i Nur'u okuyan her idrak sahibi anlıyor ki, Risale-i Nur gerek bu asrın, gerekse önümüzdeki asrın beşeriyetini fikir karanlıklarından kurtarıp tenvir ve irşad edecektir.

Risale-i Nur, yalnız bu vatan ve millet için değil, Âlem-i İslâm ve bütün beşeriye-tin ihtiyacına cevap verecek bir külliyyat olarak te'lif edilmiştir. Bugün, tarihte hiç görülmemiş bir fecaat ve felâket içerisinde çı-

pınan beşeriyet için halâskâr olarak Risale-i Nur'a sarılmaktan ve ne bahasına olursa olsun, Risale-i Nur'un nuranî ve parlak eczalarını elde edip dikkat ve tefekkürle okumaktan başka bir kurtuluş çaresi yoktur. Risale-i Nur'u okuyan herkes bu hakikatı idrak etmiş ve etmektedir. Eğer biz muktedir olsak; bu hakikatı, kâinata nâzır bir mahalle çıkıp, bütün kâinata ilân edeceğiz. Fakat mademki buna muvaffak olamıyoruz ve mademki Risale-i Nur'un cihanşümül kıymetini bu derece üstadımızın himmetiyle idrak etmişiz; şu halde o Nur ve feyiz hazinesi, irfan ve kemalât menbaı olan Risale-i Nur'u, bir dakikamızı bile boş geçirmeden, mütemadî ve devamlı bir şekilde her gün ve her saat okuyacağız ve bu uğurda geceli gündüzlü çalışacağız inşâallah. Fakat, her an bütün işlerimizde olduğu gibi bunda da büyük üstadımızın dua ve himmetiyle muvaffak olabileceğiz.

744 Hem şu hakikat zâhir ve bâhirdir ki : Bir 214 kimse allâme dahi olsa, Risale-i Nur'un ve müellifinin talebesidir; Risale-i Nur'u okumak zaruret ve ihtiyacındadır. Eğer gaflet ederse, kendisini aldatan enaniyetine boyun

eğip, Risale-i Nur Külliyyatını okumazsa büyük bir mahrumiyete düşer olur. Fakat biz idrak ettiğimiz bu muazzam hakikat karşısında beşeriyetin halâskârı ve milyarlarca insanların fevkinde olan bir memur-u Rabbanîye nasıl minnettar ve medyun olduğumuzu tarif edemiyoruz. Yine dua ve himmetinizle idrak etmişiz ki; Kur'an-ı Kerîm'in bir mu'cize-i mâneviyesi olan hârika Risale-i Nur Külliyyatının bir satırından ettiğimiz istifadenin, bir miktar-ı mukabilini dahi ödemeye gücümüz yetişmez. Bunun için ancak Cenab-ı Hakk'a şöyle yalvarmağa karar verdik :

“Yâ Rab bizi ebedî haps-i münferidden kurtarıp bâki ve sermedî bir âlemin saadetine nâil edecek bir hakaik hazinesinin anahtarını Risale-i Nur gibi nazirsiz bir eseriyle bahşeden Sevgili ve Müşfik Üstadımızı, zâlimlerin ve düşmanların su-i kasdlarından muhafaza eyle, Kur'an ve îman hizmetinde daima muvaffak eyle. Ona sıhhat ve afiyetler, uzun ömürler ihsan eyle” diye dua ediyoruz.

Evet Üstadımız Hazretleri! Risale-i Nur'u

dikkat ve tefekkürle okumak nimet-i uzma-
sına nâil olan biz bir kısım Üniversite genç-
liği, bir hüsn-ü zan veya bir tahmin ile de-
ğil, tahkikî ve tedkikî bir surette sarsılmaz
ve sarsılmıyacak olan ilmelyakîn bir kuv-
vet-i îmaniye ile inanıyoruz ki : Zemin yü-
zünün bu asra kadar görmediği bir vahşet
ve dehşetin sebebi olan dinsizlik ve ilhadı,
Bediüzzaman ortadan kaldırmaya inayet-i
Hak ile muvaffak olacaktır.

Bizim bu kanaatımız, safdilâne veya tah-
minle değildir; ilmî ve delile müstenid bir
tahkik iledir. Bunun için, muarız olan dahi
bu hakikatı kalben tasdik edecektir.

Dua ve şefkat buyurun, Kur'an ve îman
hizmetinde fedâi olalım. Risale-i Nur'u bir
dakikamızı bile kaybetmeden okuyalım, ya-
zalım, ihlâs-ı tamme muvaffak olalım.

Üniversite Nur Talebeleri Namına
A b d ü l m u h s i n

* * *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Tr: 643(-)

Çok Mübarek Üstadımız Hazretleri!

Evvelâ : Geçenlerde alınan Nur eczalarının hepsi dağıldı; Nur'un müştakları sürur içinde kaldılar. Nur'dan kısmeti olanlar birer birer çıkıp ona koşuyorlar. Nur arayan sineler (*Men talebe ve cedde vecede*) hakikatınca buluyorlar. Bu sefer Ziya kardeşimizin getirdiği otuzdört adet Sözler kapışıldı. Asâ-yı Mûsâlar Ankara'ya ve Anadolu'nun muhtelif yerlerine dağılıyor...

Risale-i Nur'un perde arkasındaki parlaklığını görmiyenler dahi ona tarafdardırlar. Risale-i Nur'un Medresetüzzehra'sı Anadolu çapında ve Âlem-i İslâm ölçüsünde genişliyeceğini; Risale-i Nur'un hakikatının yüksekliğinden ve dikkat ve tefekkürle okuyan mü'minlerin ve ehl-i ilmin arasında vücuda gelen sarsılmaz uhuvvet ve kardeşlikten an-

lıyoruz. Medresetüzzehra'nın bu muazzam faaliyetleri zemin yüzünde bahar mevsiminde olan İlâhî ve muazzam neşir gibi sessiz, gürültüsüz, şa'saasız, gösterişsiz ve mütevazî ve fakat muazzam bir şekilde cereyan etmektedir. Fıtraten acûl olan insanoğlu âlemde hâkim olan kanun-u İlâhî'yi düşünmiyerek, her mes'elenin istediği vakitte hallolunmasını istiyor; küçük dairelerdeki vazîfelerini atlayıp, büyük dairelere sapıyor.

Tohumları atılmış ve sünbül vaktine gelmiş olan Risale-i Nur'un yetiştirdiği hakikî îmanlı zâtlar, inşaallah yakın zamanda Âlem-i İslâm'a birer nümune-i imtisal olup nur-u hidayeti göstereceklerdir.

Ankara Üniversitesi Nur Talebeleri

Namına

A b d u l l a h

* * *